

C A M P I N I A

**DRIEMAANDELIJKS BLAD VAN HET STREEKARCHIVARIAAT
NOORD-KEMPENLAND**

8E JAARGANG

JULI 1978

NR. 30

Redactie: TV. Klaasen, Streekarchivaris
M. van der Heijden-Bruning, Adjunkt-streekarchivaris

Redactieadres: Torenstraat 1, 5688 AM Oirschot
Postbus 11
Tel. 04997 - 2828 - toestel 33

De prijs voor een abonnement bedraagt f 12,-- per jaar, vanaf 1 april 1978, bij vooruitbetaling te voldoen, te storten op post-girorekening 10.69.032 van de gemeente Oirschot met vermelding abonnement Campinia. De prijs voor losse nummers is f 3,-- per stuk. Indien opzegging niet schriftelijk is medegedeeld voor het begin van het nieuwe kalenderjaar, wordt het lidmaatschap voor het volgende jaar automatisch voortgezet.

Uitgeversrecht: Streekarchivariaat Noord-Kempenland

N.B. Op schriftelijk verzoek kan toestemming tot overname worden gegeven.

De niet-ondertekende artikelen zijn samengesteld door de medewerkers van het Streekarchivariaat Noord-Kempenland.

Voor de inhoud van de ondertekende artikelen is de redactie niet verantwoordelijk.

INHOUD

I.	Gedicht over Oirschot (door Toke van de Ven-Lommers)	54
II.	De vrijwillige rechtspraak in de dingbank Zeelst-Veldhoven-Blaarthem (vervolg)	56
III.	De notulen der vergaderingen van schepenen, burgemeesters, armmeesters, kerkmeesters, zeters en notabelen der in de dingbank van Zeelst-Veldhoven-Blaarthem verenigde dorpen (vervolg)	59
IV.	Jaarkronieken uit de schepenprotokollen van Oirschot-Best (vervolg) (door J. Santegoeds, Nuenen)	63
V. a.	De oorkonden van Best en Oirschot vanaf de 14e eeuw (vervolg) 81. Schepenoorkonde van 's-Hertogenbosch 19 augustus 1469	65 65
VI.	Bestse toponiemen De oudste vermeldingen uit het verpondings- register van Aarle	67
VII.	Genealogica 1. Echtparen van Croonenburg van 1620 - 1972 2. A. Genealogische fragmenten B. Huwelijken in de hervormde kerken van Oostelbeers en Middelbeers, 1772 - 1804 (vervolg)	70 70 70
VIII.	Huizen en hun bewoners te Oirschot van de zeventiende tot de twintigste eeuw (vervolg) 42. Villa "Schoonoord"	73 73
IX.	De samenstelling der niet-agrarische beroeps- bevolking van Blaarthem, Veldhoven en Zeelst in de jaren 1806 - 1808	75
X.	Lijst van woningen te Veldhoven in de 18de eeuw (vervolg) TV. Grote en Kleine Broek	87 87
XI.	Lezers leveren hun bijdrage 1. De parochie van de H. Caecilia te Veldhoven onder het pastoraat van Gerardus Verhoeven, 1826 - 1875 D. De pastoor en mens Gerardus Verhoeven (vervolg) (door Th.A. Kuypers) 2. Echtparen van Croonenburg (vervolg) (door A.B. van Cronenburg, Rotterdam)	90 90 93

I NHOUD (vervolg)

3. De mannelijke lijn in de stamboom van M.H.A. Hulsen, geboren te Best op 5-11-1962 (door H.W. Hulsen, Best)	96
XII. A. Giovanni en Martinus: het verhaal van een moord	99
B. Een oude inventaris van het archief van een Oirschotse sekretaris	101
XIII. De heren van Vught en Oirschot in de 12de en 13de eeuw (vervolg)	104
5. Het geslacht der heren van Vught in de 13de eeuw (vervolg) (door T. Klaversma, Eindhoven)	104
XIV. Archivalia aangaande de oude Kempische gilden	106

I. GEDICHT OVER OIRSCHOT

(door Toke van de Ven-Lommers)

OIRSCHOT, MIJN DORP

Oirschot, een oord	Pas hebben wij
Dat mij bekoort	'n Museum bij
Een plaats om van te dromen	Genoemd: De Vier Quartieren
Milieubewust	Veel kostbaarheid
Een lieve lust	Uit vroeger tijd
Om op verhaal te komen	Mag dit museum sieren
Sint Pieters-kerk	Bij de kapel
Een wonderwerk	Dat weet je wel
Zo groot en ook zo machtig	Daar wordt nog echt gebeden
De toren hoog	En onverpoosd
Een lust voor 't oog	Zoekt men daar troost
In een woord: hij is prachtig	Men vindt er rust en vrede
Het raadhuis dan	Ook nog genoemd
Wat zeg je ervan?	Want 't is beroemd
De raadskelder daaronder	Het Hof van Solms, te weten
Zo magnifiek	Dat Dokter Fey
En heel uniek	Zijn heerschappij
Dat ik nog steeds bewonder	Daar eenmaal heeft gezeten
En Oirschots hart	De brouwerij
Dat is de markt	Staat vlak erbij
Kom ga die eens bekijken	De vakman in het brouwen
En blik omhoog	Want o, dat bier
Dan ziet je oog	Geeft veel plezier
De mooie bomen prijken	Waarvan wij allen houwen
Mooi om te zien	
Is bovendien	
Het oude boterkerkje	
Al is het klein	
Het mag er zijn	
't Is uit de kunst, dat merk je	
Wat verder staat	
In de Molenstraat	
De Groenberg nog te tronen	
Majestueus	
En glorieus	
De trots van die er wonen	
	De stoel staat klaar
	Bekijk hem maar.'
	Hij is groot, die wij bedoelen
	Bij d ' industrie
	Bruist energie
	Men maakt Oirschotse stoelen

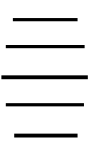
Ook nog vermeld
Het Bij sterveld
Van paters die studeerden
En lange tijd
Heel toegewijd
Daar ijverig filosofeerden

Franciscanes
Of Carmelites
De kloosters in ons midden
Aktiviteit
Arbeidzaamheid
En ook een beetje bidden

Het windje waait
De molen draait
Ja, we hebben ook een molen
Ga kijken naar
De Koren-aar
Van harte aanbevolen

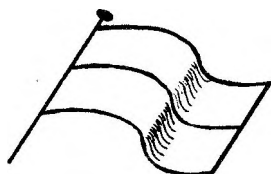
Bij 'n kleine sluis
Kan men het geruis
Van de watermolen horen
Een zeldzaamheid
In deze tijd
Nog steeds maalt men daar koren

Bij Vingerhoed
Is 't rusten zoet
Daar komt men tot bedaren
De platte buis
Staat nog in 't huis
Zoals in vroeger jaren

In elk café
Kan men tevrée
Een hele tijd vertoeven
Het gerstenat
Komt uit het vat
Ga 't Oirschots bier eens proeven

O, men geniet
Als men ze ziet
De trapgevels, die mooie
Op huizen oud
Zijn ze gebouwd
Om 't bouwwerk te voltooien

Er is nog meer
Dat strekt tot eer
Als 't Gilde met hun Koning
In vol ornaat
Trekt door de straat
Dat is een pracht vertoning

Een dorps figuur
Op 't avonduur
Staat op een hoek te praten
Een typisch beeld
Dat nooit verveelt
Het past in onze straten

Ga wandelen vrij
Door bos en hei
Daar is het een oase
Het is zo fijn
Om daar te zijn
En even uit te blazen

Oirschot is mooi
In zomer tooi
Maar ook op andere dagen
En als men ziet
Hoeveel het biedt
Dan hoeft men niet te klagen

Heemkundekring
'n Vereniging
Om saam in alle hoeken
Van 't Oirschots land
Heel interessant
Heemkunde te onderzoeken

Oirschot, mijn oord
Op m'n erewoord
Ik blijf je steeds getrouwe
En waar ik ga
Of waar ik sta
Ik blijf van Oirschot houwen

Want

Je bent geen stad
Je bent geen gat
Je bent een dorp gebleven
En ieder zegt:
En heel terecht:
"Het is hier goed te leven!!"

Dit gedicht van de Oirschotse mevrouw T. van de Ven-Lommers verscheen eerder in het boekje, dat de heemkundekring "De heerlijkheid Oirschot" uitgaf ter gelegenheid van haar 25-jarig jubileum. Gedichten over Best, de Veldhovense dorpen, en andere plaatsen in Kempenland zijn ook van harte welkom in "Campinia".

II. DE VRIJWILLIGE RECHTSPRAAK IN DE DINGBANK ZEELST-VELDHOVEN-BLAARTHEM

(vervolg)

515. Zo.Ve. 12-12-1617 blz. 245/3 - 246/1

Lauwreys Hendricx heeft overgedragen aan Jan Aert Francen: zijn aandeel in het huis dat toebehoort heeft aan wijlen Aert Francen, gelegen te Zonderwijk-Veldhoven ter plaatse genaamd "tot Schoot". Op dit bezit rust een schuld van 125 gulden aan Jan Peter Rutten, waarop jaarlijks een interest van 6 gulden en 6 stuivers per honderd gulden moet worden betaald. De overdracht geschiedt onder de volgende voorwaarden. De kinderen van Frans Aert Francen mogen de "camer" aan het huis van wijlen Aert Francen niet afbreken. Zij moeten de "plaetse" afstaan aan Jan Aert Francen, die hun dit verlies in grond elders zal kompenseren. De genoemde kinderen mogen ook de schouw niet afbreken of er iets aan veranderen. Mocht Jan Aert Francen zijn huis willen afbreken, dan dient hij de schouw te laten staan. Hij moet dan de "plaetse" weer aan de kinderen van Frans Aert Francen afstaan; zij zullen hem er andere grond voor in de plaats geven. Jan Aerts, ten slotte, is verplicht de wand die aan de schouw grenst te onderhouden.
Schepenen: Michiel Nijssen - Frans Hendricx

516. 18-12-1617 blz. 246/2 - 246/3

De kinderen van Frans Aert Francen, bijgestaan door hun voogden, staan hun moeder Mariken toe, dat zij de "camer" voor de rest van haar leven blijft bewonen en gebruiken. Ook krijgt zij het gebruik

van de "Coolhoff" in de Bocht en van de vruchtbomen. Dit alles geldt, zolang zij ongehuwd blijft. Als enkele van de kinderen bij haar in de "camer" willen wonen, dan hebben zij daar het recht toe tot het tijdstip dat zij zelf trouwen. Mariken belooft, haar onmondige dochter geheel te onderhouden totdat het meisje de volwassen leeftijd bereikt of trouwt. Zij krijgt daarvoor de jaarlijkse inkomsten van deze dochter.

Schepenen: Peter Wouters Frans Hendricx

517. Zo.Ve. 19-12-1617 blz. 247/1 - 248/1

Wouter Corstiaens als man van Lijsken en Jan Joris als man van Jenneken hebben, met bemiddeling van Jan Jacobs, Willem Janssen, Jacop Tielemans en Gielen Nijssen, een deling gemaakt van de goederen, die zij hebben geërfd van hun grootvader Matheus Janssen, hun grootmoeder Heylken en hun oom Jan Theuwens.

Aan Wouter Corstiaens is ten deel gevallen: een stuk land of groesveld genaamd de "Gijpaert", gelegen te Zonderwijk-Veldhoven ter plaatse genoemd de Cromstraet (belendende percelen: Jan Jan Jacobs, de gemene straat).

Aan Jan Joris zijn ten deel gevallen: een "tienstede" met het gehele huis dat daarop staat, gelegen te Zonderwijk-Veldhoven (belendende percelen: Jan Hendricx, Willem Janssen, Wouter Hendricx, de gemene straat); een akker te Zonderwijk-Veldhoven (belendende percelen: de erfgenamen van Peter Diericx, Jan Aerts, Wirick Hendricx, Gielen Nijssen). Uit zijn deel moet aan Matheus Wouters een bedrag van 100 gulden worden betaald, en aan de Tafel van de Heilige Geest te Veldhoven een rente van 9 vat rogge per jaar.

Schepenen: Michiel Dionijssen - Peter Wouters

(De schuld aan Matheus Wouters is gelost door middel van een nieuwe belofte op 10 april 1624.)

518. Zo.Ve. 19-12-1617 blz. 24⁸/₂ - 249/1

Jan Joris en Jan Jacop Embrechts hebben beloofd, zes jaar na eerstkomende Lichtmis aan Wouter Corstiaens de som van 50 gulden te betalen, waarvan de interest 6 gulden 5 stuivers per 100 gulden per jaar zal bedragen. Jan Joris heeft beloofd, Jan Jacop Embrechts ter zake van deze belofte schadeloos te houden.

Schepenen: Michiel Dionijssen - Peter Wouters

(Dit bedrag van 50 gulden is aan Wouter Corstiaens voldaan op 10 april 1624.)

519. 15-1-1618 blz. 249/2

Jacop Marcelis belooft, drie jaar na eerstkomende Lichtmis aan Adam Willems de som van 60 gulden te betalen, waarvan de interest de 16de penning per jaar zal bedragen. Hiermee worden alle voorgaande beloften tenietgedaan.

Schepenen: Michiel Dionijssen - Peter Wouters

Adam Willems heeft in het bijzijn van Jacop Reynder Bierens en de vorster Janssen verklaard, dat de genoemde schuld is afgelost-;

15 december 1621.

520. 15-1-1618 blz. 249/3

Jacop Marcelis bekent, dat hij Adam Willems nog 30 gulden aan verlopen pacht- of rentetermijnen schuldig is, en belooft, deze op Pasen eerstkomend te betalen.

Schepenen: Michiel Dionijssen - Peter Wouters

Adam Willems heeft verklaard, dat het verschuldigde bedrag hem is voldaan; 15 december 1621.

521. 15-1-1618 blz. 249/4

Alit Janssen en haar voogd hebben beloofd, zes jaar na eerstkomende Lichtmis aan Jan Peter Rutten de som van 16 gulden te betalen, waarvan de interest 6 gulden 5 stuivers per 100 gulden per jaar zal bedragen. Hiermee is een belofte van Jan Jan Hendricx aan Hap Peter Happen tenietgedaan.

522. Zo.Ve. 22-1-1618 blz. 250/1

Niclaes Janssen heeft overgedragen aan Peter Martens: een stuk groesveld van 30 roeden, gelegen te Zonderwijk-Veldhoven (belendende percelen: de kinderen van Paulus Janssen, Niclaes Janssen, Willem Hendricx, Peter Martens); een stuk groesveld van 20 roeden, eveneens gelegen te Zonderwijk-Veldhoven (belendende percelen: de kinderen van Paulus Janssen, Claes Janssen, de gemene straat, het eerstgenoemde stuk groesveld). De overdracht van het tweede perceel wordt verricht bij schenking, wegens goede diensten door Peter Martens aan Niclaes Janssen bewezen.

Schepenen: Michiel Dionijssen - Frans Hendricx

523. Zo.Ve. 22-1-1618 blz. 250/2

Peter Martens heeft beloofd, aan Niclaes Janssen ter zake van de overdracht van 30 roeden groesveld 36 gulden te betalen op Lichtmis eerstkomend en 69 gulden een jaar daarna, zonder interest.

Schepenen: Michiel Dionijssen - Frans Hendricx

(Gekasseerd: 7 januari 1628).

(wordt vervolgd)

III. DE NOTULEN DER VERGADERINGEN VAN SCHEPENEN, BURGEMEESTERS, ARM-MEESTERS, KERKMEESTERS, ZETTERS EN NOTABELEN DER IN DE DINGBANK VAN ZEELST-VELDHOVEN-BLAARTHEM VERENIGDE DORPEN

(vervolg)

523. V. 5-9-1805 3/110v-112r

Vergadering van de president, de leden van het gemeentebestuur en de gekommitteerden van Veldhoven naar aanleiding van de resolutie van het Departementaal Bestuur van Brabant d.d. 27 augustus 1805, waarin door de gekommitteerden tot de verpachting der tienden in het kwartier van Kempenland erop wordt geattendeerd, dat de dijken van Veldhoven naar Waalre en Riethoven niet zijn beplant en dat de eerstgenoemde dijk zo breed is, dat er wel twee rijen bomen kunnen worden geplant, en dat de sloten langs de dijken niet voldoende zijn schoon gemaakt. Bij de komende najaarsschouw moeten deze sloten beter zijn schoongemaakt. De dijk naar Waalre moet aan beide zijden met twee rijen heesters worden beplant. Ook de dijk naar Riethoven moet zover er heesters voorhanden zijn, worden beplant. Een extrakt zal worden gezonden aan de schout-civiel en de gemeentebesturen van Veldhoven, Riethoven en Waalre. De vergadering besluit voor 14 september a.s. om 8 uur 's morgens op te roepen uit ieder huisgezin een mankracht boven 16 jaar en indien er geen man in het gezin is een vrouw, en wel ten raadhuize alhier om aan de resolutie van het Departementaal Bestuur te kunnen voldoen. Niet-nakomen hiervan wordt beboet met 12 stuiver per man of vrouw door de schout-civiel (een derde voor de armen, een derde voor de schout-civiel, een derde voor het Rot waaronder de schade valt).

524. V.Z.B.M.G. 10-10-1805 3/112v-113r

Vergadering van de schout-civiel van het ambt Oerle met de gekommitteerden uit de gemeentebesturen van Veldhoven, Zeelst, Blaarthem, Meerveldhoven en Gestel, aangaande het reglement inzake het turven in het gemene Broek, opgesteld door het Departementaal Bestuur van Brabant. De vergadering der vijf gemeenten besluit dit reglement goed te keuren uitgezonderd artikel 2, dat men gaarne zag gewijzigd in de zin van artikel 3.

Getekend: G. de Wit, Joh. van Rooy, J.H. Beijnsens, G. Verheijden
H. Baselmans, W.v.d. Eijnden, A.v.d. Wildenberg, Jan
M. Baselmans, C.v. Dommelen, G.v.d. Waerden, A. de
Hertog, sekretaris J.F. de Wit.

525. V.Z.B.M. 5-11-1805 3/113v-116r

Extrakt uit het register der resolutiën van het Departementaal Bestuur van Brabant: Reglement inzake het turven in het Broek, in gemeenschappelijk bezit van de gemeenten Veldhoven, Meerveldhoven, Zeelst en Blaarthem met Gestel.

1) De president van iedere gemeente is bevoegd tot het verlenen van

permissie, om in het gemeenschappelijk Broek turf te steken. Het mag echter alleen maar "patten" turf zijn, met heide begroeid, en er moet een behoorlijke evenredigheid zijn ten aanzien van de ingezetenen.

2) De schout-civiel en de resp. presidenten van de gemeentebesturen zullen aanvangstijd en einde van het turven bepalen. Bij misdragingen hiertegen wordt de gestoken turf verbeurd verklaard en een boete van 12 gulden opgelegd.

3) Schout en presidenten zullen jaarlijks aan ieder huisgezin een bepaalde grootte van het te turven gedeelte toewijzen. Deze plaats moet dan door ieder gezin duidelijk worden afgetekend. Wie buiten zijn grenzen turf steekt moet een boete van 6 gulden betalen.

4) Wie de afpalingen weghaalt of verandert of die van anderen verandert, zal met 12 gulden worden beboet.

5) Wie op ander terrein turf steekt of daar gestoken turf weghaalt, moet de turf teruggeven, 12 gulden boete betalen en wordt volgens 's Lands wetten bestraft wegens dieverij.

6) De turf mag niet dieper dan één voet worden gestoken, wie dit wel doet, moet 12 gulden boete betalen.

7) Ieder mag de turf uit de hem toegewezen plaats naar de hei brengen of op de hoogten, om daar te laten drogen. Hierbij moet men elkaar de nodige passage verlenen, echter zonder belemmering of nadeel van de ander.

8) In geval van meningsverschil over de aangewezen turfplaatsen moet de schout-civiel worden ingeschakeld, die de partijen zal trachten te verenigen. Het resultaat moet dan echter eerst ter kennis van de president worden gebracht, die hierover de laatste beslissing zal nemen.

9) Jaarlijks in september kan aan de ingezetenen op hun verzoek permissie worden verleend tot het steken van russen door de president van de betreffende gemeente, mits men opgave doet van het gevraagde getal russen en de bestemming ervan. De president zal dan een desbetreffend permissiebiljet afgeven. Indien de russen echter niet voor het genoemde doel worden gebruikt, zal de overtreder 3 gulden boete moeten betalen en indien het getal russen met meer dan 10 is overschreden, zal de overtreder voor iedere rus boven deze tien 6 stuiver boete moeten betalen.

10) Om dit reglement effectiever te maken, kan een ieder behalve degenen die uit de aard van hun functie hiertoe gemachtigd zijn, geautoriseerd worden, aangifte van overtreding te doen mits er twee geloofwaardige getuigen aangewezen kunnen worden. Aansprakelijk zijn voor deze boeten de ouders voorhun kinderen, bazen en vrouwen voor hun dienstknachten en dienstmaagden, voogden voor hun pupillen.

11) De boeten worden bestemd een derde voor de schout-civiel, een derde voor de aanbrenger en een derde voor de armen van de plaats, waarin de overtreder woont, en indien de schout zelf bekeurt, is de helft voor hem en de helft voor de armen.

12) Indien inwoners van Gestel, die dus niet onder het sehoutambt Oerle vallen, dit reglement overtreden, zullen deze wel onder het schoutambt Oerle arrestabel zijn. Mocht dit echter niet kunnen ge-

schiedien, dan zal men de overtreding moeten aangeven aan de schout-civiel van Eindhoven, die de overtreders dan zal vervolgen en de boeten innemen. Een derde van de door deze genoten boeten zal hij echter afdragen aan de schout van Oerle.

Getekend: Vogelvanger

526. V.Z.B. 19-12-1805 3/116v-117v

Vergadering van de schout-civiel en de leden van de gemeentebesturen van Veldhoven, Zeelst en Blaarthem. Aangezien alle twee jaren een lid van de gemeentebesturen moet aftreden, wordt aan het Gedeputeerd Bestuur van Brabant een nominatie opgegeven van drie personen om uit deze drie iemand te benoemen voor de uitgelote personen. Aftredend is in Veldhoven Arnoldus van den Wildenberg, lid van de rechtbank en schepen, in Zeelst Johannes H. Beijnsens, lid van het gemeentebestuur en in Blaarthem Corstiaan van Dommelen, lid van de rechtbank en schepen. Op de nominatie komen voor Veldhoven: Arnoldus van den Wildenberg, Joseph van der Sanden, H.H. van Stiphout, voor Zeelst: Johannes H. Beijnsens, Herbertus P. Borgers, Remisius Tops, voor Blaarthem: Corstiaan van Dommelen, Peter van Dommelen, Adriaan van Baarschot.

Getekend: G. de Wit, W.v.d. Eijnden, Joh. van Rooy, P.v.d. Wildenberg, A.v.d. Wildenberg, Francis Donkers, J. Somers sekretaris J.F. de Wit

527. V.Z.B. 31-12-1805 3/118r

Extrakt uit het register der Resolutiën van het Departementaal Bestuur van Brabant. Benoemd voor Veldhoven tot lid van het gemeentebestuur en schepen: A. van de Wildenberg, voor Zeelst tot idem: H.P. Borgers, voor Blaarthem: tot idem C. van Dommelen. De hoofdofficieren en schouten worden gelast aan de benoemden hiervan kennis te geven. Zij en de Hoge Vierscharen, de gemeentebesturen en de benoemden ontvangen extrakt van deze resolutie.

Ondertekend: Vogelvanger

528. V.Z.B. 15-1-1806 3/118v-119v

A. van den Wildenberg (Veldhoven), H.P. Borgers (Zeelst) en C.v. Dommelen (Blaarthem) hebben de voorgeschreven eed afgelegd.

Getekend: A.v.d. Wildenberg, H.P. Borgers, C. van Dommelen, G. de Wit, W.v.d. Eijnden, Joh. van Rooy, P.v.d. Wildenberg, J. Somers, sekretaris J.F. de Wit

529. V.Z.B. 15-1-1806 3/120r

Tot presidenten van de drie gemeenten zijn benoemd: Veldhoven J. Somers, Zeelst J. van Rooy, Blaarthem Jan M. Baselmans, voor de civiele rechtbank der genoemde gemeenten Joh. van Rooy, en wel voor de tijd van 3 maanden.

530. V.Z.B. 18-1-1806 3/122r-123r

Vergadering van de gemeentebesturen van Veldhoven, Zeelst en Blaarthem (niet aanwezig P. v.d. Wildenberg en W.v.d. Eijnden) in verband met 1) de publikatie van de Ho.Mo. van 4 oktober 1805 inzake de ordonnantie van de belasting op het recht van successie, 2) de notifikaties van de Sekretaris van Staat d.d. 4 december j.l. inhoudende bepalingen over deze ordonnantie, 3) het verbaal der handelingen van het Gedeputeerd Bestuur van Brabant d.d. 14 december 1805. De vergadering besluit tot het houden van een dodenregister en tot het afgeven van permissiebiljetten ter begraving van de lijken van B.A. Schriba, schoolmeester in Veldhoven te "qualificeren", en Joachim Geene, schoolmeester te Zeelst voor Zeelst, en wel onder de voorwaarden gesteld in de eerstgenoemde resolutie en de notifikatie van de Sekretaris van Staat.- Tevens wordt gelezen de ordonnantie der Ho. Mo. op het stuk der Patenten van 2 december 1805, waarna de sekretaris wordt gemachtigd om de te verzoeken Patenten te tekenen en aan de verzoekers ter hand te stellen en wel onder de vereiste zegels.

Getekend: Joh. v. Rooy, J. Somers, A.v.d. Wildenberg, Jan M. Baselmans, C. van Dommelen, H.P. Borgers, sekretaris J.F. de Wit

531. V. 20-1-1806 3/120v-121v

Vergadering van het gemeentebestuur van Veldhoven: verschenen is de slager Hendrik Moeskops, die ingevolge de ordonnantie volgens welke binnen de Bataafse Republiek een belasting op het Bestiaal zal worden geheven, gelet op artikel 7, onder eed wenst te worden genomen. Hetzelfde verzoeken de broodbakkers Hendrik Elsen en Huijbert Mikkers ingevolge artikel 30 van deze ordonnantie, volgens hetwelk belasting op het Gemaal zal worden geheven. Idem Pieter van Geldrop en Mathijs Verbugten, grutters alhier, ingevolge artikel 41 van deze ordonnantie, volgens hetwelk eveneens een belasting op het Gemaal zal worden geheven. De voorgeschreven eed werd door genoemden afgelegd in handen van de president-schepen en loco-schout J. Somers.

Getekend: Hendrik Moeskops, Hubertus Nikkers, Mathijs Verbugt, Hendrik Elsen (kon niet schrijven), Pieter van Geldrop (kon niet schrijven), J. Somers, W.v.d. Eijnden, A.v. d. Wildenberg.

(wordt vervolgd)

IV. JAARKRONIEKEN UIT DE SCHEPENPROTOKOLLEN VAN OIRSCHOT-BEST

(door J. Santegoeds, Nuenen)

NOVEMBER

1593

Dagvaert gedaen ter cause vande ordinarisse heerwagens:
Op Sinte Cathalynen dach, wesende 25, tot Vessem dachvaert gehouden soo ter cause vande heerwagens als anderssins, ende soo de geene aende heerwagens van Oerschot geassigneert als Oerschot, Waelre, Weerd, Aelst, Blaerthem, Velthoven, Gestel, Strathem, Woenssel, Strijp, Zeelst, Merefeld, Eyndoven, nijet en hebben betaelt, alsoo de selve giext by Aerden Sgraets geauthorizeert omme den selven te voldoen, ofte te compareren inden Have tegen den XVe december naestcomende, prout in literis de datu 18 november lestleden, cum auctorisatie.

Propositien ende resolutien:

Opten selven dach hebbe ick Aert Sgraets de propositien ende resolutien ter instantie vande heer Clusio schouteth van Kempelant ende den quartiere ges. prout in ysdem.

Brieven vanden Bosch tot hender ontlasting der renten:

Ten selven dage brieven gepresenteert van wegen der stadt vanden Bosch tot decharge vande renten daer aff die vanden Bosch willen ontlast zyn.

Advertentie om nieuwe sauvegarde te lichten:

Den bode van Heusden genoempt Iebesloon brieven gebrocht datmen nieuwe sauvegarde soude lichten binnen vuygaende jaer 94.

Albert Janssen ten Berge:

Dat men oyck binnen februarie toecomende soude comen affrekening doen met Aert Janssen vande vuytgegeven assignaten by hem vuytgegeven.

Fort van Raemsdonck:

Datmen oyck voerts soude comen demantileren de forten by Raemsdonck. O Godt, hoe wordt men geplaeght.

Differentie inde gilde van Sinte Catheryn:

De gilde van Zinte Catheryne tot Oerschot heeft geteert in drye nartien, de oude lieden tot Symon Themwers inden Wildeman, de jonge lieden eenige tot Jan int Ekerschot opt Raetshuys, alwaer Niclaes Herberts het veendelen als veendricht heeft gehaelt, bycans nyet sonder moeten, de andere oyck tot Ryn Huybers inden Raven, somme al crackeel.

Vuytvaert Huybrecht Mblenbroex:

Opten XXVIII november is duyvaert van Huybrecht Molenbroex binnen Oerschot ten huysse Wouter de Crom gehouden, ende waren in grote getalle, daertoe alle de gildebroeders van Ste. Sebastianen zyn genoot.

Adriaen van Waelre:

Adriaens van Waelre, commanderende oft ymmers sargeant synde opt

slot van Turnout, alhier geweest den 27, 28 - 29, 30'november. Is hy daer langer Godt sy gelooft, tis al zyn leven een goedt bloet geweest.

Opten 29 heeft Adriaen zyn huys verhuert aen Peter Stoters voer 30 gld tsaers geduerende vier jaren, met twee aff te staen, prout in scedula.

Nat weder:

Het heeft meesten tyt zeer suet weder geweest.

Prys vande coren:

Het coren te weten rogge 18 st, de gerst 19 st, de boeckweyt 13 st, de haver 8 st, voerts nae advenant.

Prys vande vleesch:

Het pont runtvleesch seer goet vijff oert, schapen vleesch ende verckenvleesch II st, oyck wenich min ende meer.

Prys vande gelde:

Het geit gelyck te vorens.

Te mogen passeren:

Men heeft overal mogen verkeren, so in Hollant, Zeelant, Vrieslant, Gelderlant, Vtrecht, ect. onder pasport ten Bosch te nemen XVIII st.

Een dam by Creveceur:

Soo den dam by Creveceur in t'gadt vander Diesen soo is gedampt en cander nyet passeren, maer nochtans op licent het passert so et can.

firmant; assignatie geexecuteert:

Opten lesten november wesende Sinte Andries dach tsavonts hier seeckeren ruyteren van Bredae gecomen omme te executeren van oude assignatien byden grave van Hollach vuytgegeven.

Ende soo Adriaenen van Waelre liggende opt slot van Turnout hier met seeckere syne soldaten lach, meynden de voerscreven ruyteren ingevallen te hebben, maer sy en quamen nyet inde plaetse.

DECEMBER

Opten Ie december smergens hier een deel vande ruyteren vanden Bosch doercomen, dienn sorghden vande nedercant te wesen ende om de soldaten vande voerscreven Adrianen gecomen, den selven dach syn Adriaens soldaten vertrocken naer Turnout.

Den selven dach savonts seeckere soldaten vanden Bosch in executie gecomen voer het brantgelt ende hoygelt van tarten.

Opten IIE december tot Best ende Vleut seeckere ruyteren gecomen die der huyslieden peerden voerde voet vuytspannen, ende oyck vuyten huysen namen, ende men most hen voer elck pert geven soms 6 ende soms 8 gld.

Opten selven dach hebben de soldaten van Eyndoven hier geexecuteert voer d'brantgelt aldaer ende van executie gegeven tot Jannen Bresens VIII st.

De boeven syn over al soo rudich geweest een lange wyl ende alnoch van allen canten doer t'crijchsvolck datmen sonder pericule van spoliatie nergent en heeft mogen verkeerren, jae naulijx tsavonts buyten shuys gaen.

Opten IIIe is een deel vande soldaten ontrent XXV soldaten van Adrianen hier smergens innegecomen, ende alsoeden syn wyff genoempt Fycken, dochtere Niclaes Goessens, mede genomen. Adieu Adriaen ende Fyckens, maeckt datghe syt wel blyckens.

Opten selven ontrent XXIII soldaten tsachternoens van Heusden gecomen alhier in ende ontrent der kercken, soeckende Adriaenen ende syne soldaten, hebbende tot dyen eynde ten huysen Jan Niclaes Goessens geweest omme hem te soecken, ende so hy ewech was synse gevolght.

Opten VIIe ben ick ter saecke van tsolliciteren daffdoeninge der heerwagens met Goyaert Nyssen, secretaris tot Vessem, naer Bruessel gegaen, ende gekeert den XXIe, ende aen Haverhals gelooft 1 gld binnen een maent nae date vande XVIIe te betalen hoe wel de wagens ende eerden vande vyanden genomen wesende, de voerlieden syn gekeert opten

Opten kersavont ende den dach eest soe ontydagen wijnt geweest als men in menigen tyt heeft gehoort, maer het weder was al groeyende.

Opten XXVIII een dachvaert gehouden geweest tot Oerle, ende van daer ben ick met Craentken tot Vessem gegaen, daer de smaeldeylinge vande heerwagens gemaect is, dat Oerschot aenloopt 503 gld 6 st.

Opten selven dach tsavonts is Denis Ghysberts van enige soldaten vuyten huysen gehaelt ende hem soo lange getravelleert, dat hy heeft moeten geloven 110 gld Hollants gelts.

Finis anni 1593.

(wordt vervolgd)

V. a. DE OORKONDEN VAN BEST EN OIRSCHOT VANAF DE 14e EEUW

(vervolg)

81. SCHEPENOORKONDE VAN 'S-HERTOGENBOSCH
19 augustus 1469

(oud administratief archief van Oirschot en Best, voorlopig oorkondennummer 258.)

Notum sit universis quod cum honorabilis vir dictus Johannes de Baest rector altaris sancte Brigide in capella nostre domine Orscotane Leodiensis diocesis inter cetera in suo testamento aut ultima sua voluntate legasset atque reliquisset Katherine filie Theoderici

Drunen de Tongris famule sue talem successionem bonorum qualis eidem testatori per et post obitum quondam Elizabeth sororis dum vixit dicti testatoris advoluta fuit et est ac omne jus eidem testatori sibi in et ad huiusmodi bona quovismodo competens et competere valens necnon pratum unum appellatum commune Coninxbeempt quod cum suo commodo ab ipsius testatoris fratribus sibi hereditarie acquisierat ita et taliter quod huiusmodi bona pro duabus terciis partibus eorundem Yda filia sua et pro reliqua tertia parte Hubertus eius filius ex corpore Petronille filie Johannis Plaetsen de Loscastri per ipsum testatorem suscitati et procreati post obitum prelibate Katherine famule sue domesticae habeant et assequantur illaque ad eosdem Ydam et Hubertum hereditario jure devoluantur prout hec clarius in instrumento desuper confecto videbantur contineri, constituti igitur coram scabinis infrascriptis Hubertus dictus de Baest filius naturalis quondam domini Johannis de Baest et Arnoldus dictus Potter tamquam maritus et tutor legitimus Yde sue uxoris filie naturalis dicti quondam domini Johannis potentes ad subscripta vigore suprascripti testamenti totam partem et omne jus ad ipsos ac ad alterum ipsorum spectans in pretacto prout Coninxbeempt vocate necnon in successione bonorum in pretacto testamento narratorum ut dicebant legitime et hereditarie supportaverunt Rutgero de Arkel ad opus Philippe filie Jacobi dicti vanden Doren cum jure eis in dicto testamento ac litteris mencionem inde facientibus competente et effestucando resignaverunt modo in talibus consueto, promittentes dicti Hubertus et Arnoldus ut debitores principales indivisi super se et bona sua omnia ab eis ad presens habita ac imposterum ab eis habenda et acquirenda quod ipsi huiusmodi supportacionem et resignacionem ratas et firmas perpetue sine contradictione observabunt et quod ipsi omnes obligacionem et impeticionem ex parte eorum et quorumcumque suorum heredum et successorum in premissis existentes prefate Philippe deponent omnino. Testes interfuerunt scabini in Buscoducis Ghiselbertus Pels et Daniel de Gewanden. Datum decima nona die mensis augusti anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo nono.

Yda en Hubertus, onechtelijke kinderen van heer Johannes van Baest, rector van het Brigitta-altaar in de kapel van Onze Vrouw te Oirschot, verwekt bij Petronilla, dochter van Johannes Plaetsen van Loscastri, hebben hun rechten aangaande de goederen, die Johannes van Baest na overlijden van zijn zuster Elizabeth had verworven en aangaande een weiland genaamd Coninxbeempt, dat Johannes van zijn broers had verworven, overgedragen aan Rutger van Arkel ten behoeve van Philippa, dochter van Jacobus vanden Doren. De goederen van zijn zuster Elizabeth had Johannes van Baest aan zijn huishoudster Katherine, dochter van Theodericus Drunen, toegewezen met de bepaling, dat deze na overlijden van genoemde Katherine aan Yda en Hubertus werden toebedeeld.

VI. BESTSE TOPONIEMEN

De oudste vermeldingen uit het verpondingsregister van Aarle

In 1629 viel de stad Den Bosch in handen van de Staten-Generaal. Tot de Vrede van Munster in 1648 bleef echter onduidelijk welke partij, de Spaanse of de Staatse, op het platteland van de Meierij de overhand had. Van beide zijden werden troepen ingekwartierd, werd geplunderd, en werden hoge belastingen geheven. Op 5 juli 1635 vaardigden de Staten-Generaal een plakkaat uit, waarbij zij in Brabant, en wel in de "plaetsen ende steden onder de gehoorsaemheyd van desen staet resorterende" invoerden het "middel van de verpondingen ende contributiën op de onroerende goederen" (Groot Placaet-Boeck, 's-Gravenhage 1658, kol. 1526 - 1531). Een belasting op huizen, erven, werkplaatsen en landerijen, te heffen naast de reeds bestaande belastingen. De invoering lukte in 1636 in Den Bosch, doch het platteland van de Meierij kon zich langer verzetten. De voor de heffing benodigde kohieren wilden maar niet tot stand komen. Maar na 1648, toen duidelijk was hoe de zaken lagen, moest men wel. De eerste kohieren, van 1650, werden door de regering in Den Haag afgekeurd, de daarop volgende ook. Om de zaak wat te bespoedigen besloten de Staten-Generaal tot de heffing van een groot bedrag ineens in plaats van de verponding. Toen kwamen in 1656 de kohieren in de vereiste vorm gereed, zodat op 6 september 1657 de verponding definitief kon worden ingevoerd. (Zie V.A.M. Beermann, Stad en Meierij van 's-Hertogenbosch van 1648 tot 1672, Helmond 1946, blz. 153-154.)

In Oirschot en Best had elke herdgang (buurtschap) zijn eigen verpondingskohier. Deze registers worden, zoals U weet, door het streekarchivariaat intensief geraadpleegd voor de samenstelling van hoofdstuk VIII: "Huizen en hun bewoners". Ze vormen echter ook een onuitputtelijke bron voor het toponiemen-onderzoek. Wij stellen ons voor, in deze en de eerstvolgende afleveringen van "Campinia" de oudste vermeldingen (die van circa 1656 dus) uit het oudste verpondingskohier van de herdgang Aarle te publiceren, in de oorspronkelijke volgorde. De daarin voorkomende toponiemen zullen telkens nog eens achteraan alfabetisch worden opgesomd. Een personenindex op de Aarlese verpondingsregisters, waarin ook de latere vermeldingen (tot circa 1750) zijn verwerkt, is reeds vervaardigd en kan op het streekarchivariaat worden geraadpleegd.

fol. 2

<u>Jan Gijsberts van Croonenborch-</u>			
Huys ende aenstede, 6 lop.	-3	17	-8
Nyeuw erff aen de Grootingh, 2 lop.	-1	-2	-0
	-4	19	-8
<u>Dyrck Ariëns van den Berck</u>			
Halfff huys met 't 4 part in d'aenstede, 2 lop. 13 royen	-1	11	-0

Beemptjen aen den Geestaert, 2 lop.	-0	13	-8
	-2	-4	-8
fol. 2 vo.			
<u>Kynderen Jacob Dyrck Doormaelen</u>			
Huys ende aenstede, 4 lop.	-2	-2	-0
Start van Dyrck van Alen, 1 lop. 26 royen	-0	19	-8
Cleyn ackerken, 38 royen	-0	10	-0
Acker van Peter van Cromvoirt ende Dyrck van Alen, 1 lop. 21 royen	-0	19	-8
Driesken bij Ariën Dyrck, 11 lop.	-0	15	-0
	-5	-6	-0
<u>Jan Ariën Dyrck van den Berckt</u>			
Het 4 part in sijn vaders aenstede, 2 lop. 13 royen	-1	-7	-0
De halfff aenstede van Henrick Ariëns, 2 lop. 34 royen	-1	18	-0
Het 24 deel in de Bodemsteechde, 13 royen	-0	-1	12
Het 6 part in den Beckers Heurck, 23 royen	-0	-2	12
Het 36 deel in de Geenckens Dijcken, 9 royen	-0	-0	-8
	-3	10	-0
fol. 4			
<u>Jan Henrick van de Molengracht cum suis</u>			
Halfff huys ende aenstede van Ariën Dyrck, 4 lop. 26 royen	-2	18	-0
Het 4 part in de hoffstadt bij Goyaert Martens, 1 lop.	-0	13	-0
Den halven Langhecker, 43 royen	-0	12	-8
Een 24 deel in de Bodemsteechd, 13 royen	-0	-1	12
Het 6 deel in den Beckers Heurck, 23 royen	-0	-2	12
Het 36 deel in de Geenckens Dijcken, 9 royen	-0	-0	-8
	-4	-8	-8
<u>Adriaen Anthonis van den Velde</u>			
Grooten Startacker, 5 lop.	-3	-6	-4
Het Hooffken, 30 royen	-0	-8	-4
	-3	14	-8
fol. 4 vo.			
<u>Jan Thomas van den Acker</u>			
Huys ende aenstede, 3 lop. 1 roede			-8
De Braecke, 1 lop. 21 royen	-0	19	
Nyeuwen tamp, 2 lop.	1	-1	-0
Nyeuw erff aen de Voirt, 1 lep.	-0	-6	-0

Cautterman, 11 lop.	-0	11	-4
Den halven Broeckbeempt, 2 lor).	-0	15	-0
Het 6 part in den Blaecken Schomdonck, 2 lop.	-0	11	-0
Driesken in den Haerden Beempt, 20 royen	-0	-3	12

	-6	15	12

fol. 6

Eijnant Aerts van Doormaelen

Huys ende aenstede, 1 lop. 11 royen	-1	-4	-0
Nyeuw erff op de Grooting, 3 lop. 34 royen	-1	13	-0
Het Maerselaer, 1 lop. 6 royen	-0	13	-0
Nyeuw erff aen de Malckersteechd, 3 lop. 13 royen	-1	14	-0
Weyken bij Laureys Ariëns, 2 lop.	-1	-0	-0
In de Geenckens Dijcken 21 lop.	-0	18	12
Het 3 deel in de Leegh Verdonck, 3 lop.	-0	12	-8
Hooghacker tot Verrenbest, 1 lop. 41 royen	-1	-4	12
De Geenckens Dijck van sijn vader, 2 lop.	-0	12	-8

	-9	12	-8

fol. 6 vo.

Jan Dyrck Gruijters

In den Haerden Beempt, 2 lop.	-1	-7	-4
Den halven beempt in de Scheecken, 2 lop.	-0	13	-2
De Paliaert tot Verrenbest, 1 lop. 30 royen	-1	-1	-0
Beckers Heurck, 5 lop.	-0	11	-4

	-3	12	10

Peter Dyrck Gruijters den Ouden

Acker over de hegh, 1 lop. 18 royen	-1	-0	-0
Camp van Joorden Jan Aerts, 21 lop.	-0	15	-0
Acker aen den Haerden Beempt, 44 royen	-0	14	-0

	-2	-9	-0

Alfabetische volgorde der opgenomen toponiemen:

Beckers Heurck
 Blaecken Schomdonck
 Bodemsteechde
 Braecke
 Broeckbeempt
 Geenckens Dijcken
 Geestaert
 Grooten Startacker
 Grootingh
 Haerden Beempt
 Hooffken

Hooghacker (Verrenbest)
 Cautterman
 Langhecker
 Leegh Verdonck
 Maerselaer
 Malckersteechd
 Paliaert (Verrenbest)
 Scheecken
 Schomdonck, Blaecken
 Startacker, Grooten
 Verdonck, Leegh
 Voirt

(wordt vervolgd)

VII. GEFEALOGICA

1. **ECHTPAREN VAN CROONENBURG van 1620 tot 1972**, door A.B. van Croonenburg, Rotterdam

Zie hoofdstuk XI: Lezers leveren hun bijdrage, nr. 2, blz. 93

2. A. **GENEALOGISCHE FRAGMENTEN**

Dit hoofdstuk zal in de volgende aflevering worden voortgezet.

2. B. **HUWELIJKEN IN DE HERVORMDE KERKEN VAN OOSTELBEERS EN MIDDELBEERS, 1772 - 1790**

41. ondertrouw 1-4-1780; huwelijk 16-4-1780
 ASSEN, Willem geb. Middelbeers won. Middelbeers
 X
 MULDER, Wilhelmina geb. Liempde won. Middelbeers
42. ondertrouw 17-6-1780; huwelijk 2-7-1780
 VAN ROVERT, Johannes geb. Middelbeers won. Middelbeers
 X
 VAN HOOF, Johanna Maria geb. Middelbeers won. Middelbeers
43. ondertrouw 7-10-1780; huwelijk 22-10-1780
 VAN BEST, Johannes geb. Oostelbeers won. Oostelbeers
 X
 VAN DIJK, Dora Jacob geb. Sint-Oedenrode won. Oostelbeers
44. ondertrouw 4-11-1780; huwelijk 19-11-1780
 LIEBREGTS, Johannes geb. Westelbeers won. Westelbeers
 X
 ADRIAANS, Maria geb. Westelbeers won. Westelbeers

45. ondertrouw 11-11-1781; huwelijk'25-11-1781
ANSIEMS, Wouter geb. Diessen won. Westelbeers
weduwenaar van
Adriaantje Snelders
X
DAS, Elisabeth geb. Eersel won. Westelbeers

46. ondertrouw 5-1-1782; huwelijk niet vermeld
ANSEMS, Hendrik geb. Westelbeers won. Westelbeers
X
VENNIX, Elisabeth geb. Oostelbeers won. Oostelbeers

47. ondertrouw 8-6-1782; huwelijk 23-6-1782
MERKEN, Johannes geb. Westelbeers won. Oostelbeers
X
VENNIX, Annemie Hannes geb. Oostelbeers won. Oostelbeers

48. ondertrouw 6-7-1782; huwelijk 20-7-1782
VAN DER LAAK, Peter geb. Westelbeers won. Oostelbeers
X
VERSTEEGE, Innemie Gerrit geb. Oostelbeers won. Oostelbeers

49. ondertrouw 23-8-1783; huwelijk 7-9-1783
NEONEN, Adriaan Jan geb. Oostelbeers won. Westelbeers
X
ADRIAANS, Cornelia geb. Westelbeers won. Westelbeers

50. ondertrouw 6-9-1783; huwelijk 21-9-1783
LUBREGTS, Cornelis geb. Westelbeers won. Westelbeers
X
VAN REUSEL, Annemie Dirks geb. Veldhoven won. Westelbeers
Martens

51. ondertrouw 10-1-1784; huwelijk 26-1-1784
VAN RIJTHOVEN, Jan geb. Diessen won. Westelbeers
weduwenaar van
Johanna Leyten
X
KLESSENS, Johanna Mie geb. Vessem won. Vessem

52. ondertrouw 10-1-1784; huwelijk 25-1-1784
VAR RIET, Cornelis geb. Middelbeers won. Westelbeers
X
VAN MOL, Dora geb. Wintelre won. Westelbeers
weduwe van
Peter Albert Adriaans

53. ondertrouw 30-1-1784; huwelijk 15-2-1784
ETEBREGTS, Wilbort geb. Westelbeers won. Middelbeers
X
LOEIJKENS, Maria Catharina geb. Vessem won. Middelbeers

54. ondertrouw 31-1-1784; huwelijk 15-2-1784
'mg, Johannes geb. Westelbeers
weduwenaar van Jenneke
Dirks Janssen
X
DEKKERS, Johanna Cornelis geb. Diessen won. Hilvarenbeek

55. ondertrouw 27-3-1784; huwelijk 11-4-1784
SNELDERS, Martinus geb. Oostelbeers won. Middelbeers
X
VAN HOOFF, Jacomijn geb. Vessem won. Middelbeers

56. ondertrouw 22-1-1785; huwelijk 6-2-1785
VAK DIJK, Johannes Jacobus geb. Sint-Oedenrode won. Oostelbeers
X
VAN NUNEN, Antonetta Andries geb. Sint-Oedenrode won. Oostelbeers

57. ondertrouw 22-1-1785; huwelijk 6-2-1785
TÓMIEN, Peter geb. Wintelre won. Oostelbeers
X
VAN DEN BIGGELAAR, Ida geb. Oostelbeers won. Oostelbeers

58. ondertrouw 2-4-1785; huwelijk niet vermeld
DE ROOIJ, Peter geb. Middelbeers won. Middelbeers
X
SLEEGERS, Johanna geb. Eersel won. Middelbeers

59. ondertrouw 9-4-1785; huwelijk niet vermeld
DEN OTTER, Johannes geb. Sint-Michiels- won. Oostelbeers
gestel
X
VERSTEEGEN, Johanna geb. Oostelbeers won. Oostelbeers

60. ondertrouw 9-4-1785; huwelijk niet vermeld
BIERINGS, Hendrik geb. Oostelbeers won. Middelbeers
X
VAN DE LEYSDONK, Peternel geb. Netersel won. Oostelbeers

(wordt vervolgd)

VIII. HUIZEN EN HUN BEWONERS TE OIRSÉHOT
VAN DE ZEVENTIENDE TOT DE TWINTIGSTE EEUW

(vervolg)

42. "vil l a l 5 ehoónoord" , 1835 - 1977
Bestseweg 34; sektie D nr. 3546

De kadastrale leggers van de gemeente Oirschot vermelden de volgende eigenaars:

- A. IDA WILLEMS KOPPENS, bouwvrouw** 1832
Artikel 326
Sektie D nr. 1327: "De Nieuwe Erven" - bouwland
grootte: 32 roeden
Verkoop in 1832
- B. OEDS OENES VAN DEN BERG, koopman** 1832
Artikel 805
Sektie D nr. 1327: "De Nieuwe Erven" - bouwland
grootte: 32 roeden
Stichting van gebouw in 1835 (Schoonoord);
splitsing van sektie D nr. 1327; daarna:
Sektie D nr. 2002: huis en erf, 4 roeden 80 ellen
Sektie D nr. 2003: bouwland, 27 roeden 20 ellen
Verkoop in 1845
- C. FREDERIK ADOLPH SUINGEN, kapitein - luitenant**
ter zee 1ste klasse, en consorten 1845
Artikel 1216
Sektie D nr. 2002: huis en erf, 4 roeden 80 ellen
Sektie D nr. 2003: bouwland, 27 roeden 20 ellen
Verkoop in 1887
- D. EMMA MARIA FREDERICA GEVERS**
21-10-1895 vertrokken naar Arnhem, echtgenote van
HERMAN THEODOOR PRINS, gepensioneerd kapitein,
7-9-1894 overleden te Oirschot 1887
Artikel 3476
Vereniging van de onder C genoemde sektienummers
en sektie D nr. 2156 (door koop verkregen) in
1897; daarna:
Sektie D nr. 2754: huis en tuin, 57 A 50 CA
Verkoop in 1920
- E. JOSEPH HENRI FELIX graaf DU MONCEAU**
gepensioneerd luitenant-kolonel en kamerheer
van Hare Majesteit de Koningin,
27-10-1925 vertrokken naar Ede 1920
Artikel 4803
Sektie D nr. 2754: huis en erf, 57 A 50 CA
Verkoop in 1926

- N.V. HAUSMAN, MAATSCHAPPIJ TOT EXPLOITATIE VAN**
ONROERENDE GOEDEREN, te 's-Gravenhage 1926
Artikel 5238
Sektie D nr. 2754: huis en erf, 57 A 50 CA
Verkoop in 1943
- PAULINE JOHANNA JOSEPHINA MARIA** jonkvrouw
VAN DER DOES DE WILLEBOIS, echtgenote van
CHARLES vicomte VAN AEFERDE, te Raeren (België)
voor de ene helft, en
ADHEIËR GUSTAVE FREDERIC EDUARD REGOUT
te Nijmegen, voor de andere helft 1943
Artikel 6145
Sektie D nr. 2754: huis en tuin, 57 A 50 CA
Verkoop in 1951
- MARIA JOSIJNA VAN HEIJNINGEN**, echtgenote van
FRANCISCUS ADRIANUS MARIA TERMEER, lederfabrikant 1951
Artikel 6474
FRANCISCUS ADRIANUS MARIA TERMEER, lederfabrikant,
weduwenaar van MARIA JOSIJNA VAN HEIJNINGEN, en
12 consorten 1973
Artikel 8938
Sektie D nr. 2754: huis en tuin, 57 A 50 CA
Verkoop van 8 A naar artikel 6493 in 1952
Toegevoegd 5 A 84 CA van sektie D nr. 2753
Daarna:
Sektie D nr. 3035: villa, tuin en erf, 55 A 34 CA
Hermeting in 1966.
Vereniging van de sektienummers D 1316, D 1317,
D 1318, D 1323, D 1324, D 1325, D 2540, ged. D 2807,
ged. D 3035, D 2541.
Daarna:
Sektie D nr. 3302: villa, huis, tuin, bouwland en
boomgaard, 2 HA 38 A 90 CA
Scheiding in 1972:
1 HA 53 A 20 CA naar artikel 8849 (sektie D nr. 3547)
Daarna:
Sektie D nr. 3546: villa, huis en tuin, 85 A 70 CA
Verkoop in 1975
- ANTONIUS THEODORUS JOSEPHUS VAN LAARHOVEN**
directeur ener N.V., gehuwd met
ADRIANA MARIA VRIENS, voor één derde;
MARTINUS ADRIANUS VAN LAARHOVEN,
directeur ener N.V., gehuwd met
JOHANNA CECILIA VAN KOLLENBURG, voor één derde;
CORNELIS GERARDUS MARIA VAN LAARHOVEN
directeur ener N.V. gehuwd met
MARIA, JOHANNA PIJNBU G, voor één derde. 1975
Artikel 8849
Sektie D nr. 3546: villa "Schoonoord", huis en tuin,
85 A 70 CA.

IX. DE SAMENSTELLING DER NIET-AGRARISCHE BEROEPSBEVOLKING VAN
BLAARTHEM, VELDHOVEN EN ZEELST IN DE JAREN 1806 - 1808

Op 2 december 1805 werd door minister Gogel het recht van natent ingevoerd: een zegelbelasting die inhield het betalen voor toelating tot de uitoefening van een beroep of bedrijf. Ambachtslieden en neringdoenden moesten zich bij hun gemeentebestuur laten inschrijven in een patentregister, en het voor hun beroepsuitoefening verschuldigde bedrag betalen. Zij kregen dan een gezegelde akte van patent, die één kalenderjaar geldig was. Boeren en boerenarbeiders behoeften het recht van patent niet te betalen (zie het hierbij afgedrukte artikel 8 van de verordening). Oefende iemand twee duidelijk aan elkaar verwante beroepen uit, dan betaalde hij slechts eenmaal. Er waren acht klassen van ambachten; voor fabrieken en voor winkeliers bestond een aparte verdeling; bovendien maakte het uit of men in een grote of kleine stad of op het platteland woonde. Uit Blaarthem, Veldhoven en Zeelst is een patentregister van de jaren 1806 - 1808 bewaard gebleven (oude archieven der gemeente Veldhoven, inv. nr. 1330). (Van de jaren 1808 - 1809 zijn nog enkele losse verzoekschriften om akten van patent bewaard; deze zijn in het onderstaande overzicht niet verwerkt.) De inschrijvingen van 1808 zijn minder in getal dan die van 1806 en 1807 en het laatste kwart van het register is niet meer gebruikt: ging de middenstand in aantal achteruit of werd aan de patentbelasting langzamerhand minder streng de hand gehouden? Het recht van patent verdween tijdens de inlijving bij Frankrijk, maar werd in 1819 opnieuw ingevoerd als een belasting op de geschatte opbrengst van beroep of bedrijf (A.C.J. de Vrankrijker, Geschiedenis van de belastingen, Bussum 1969, blz. 64), en bleef tot 1892 bestaan. Van de voormalige gemeente Zeelst bevinden zich nog patentregisters over 1846 - 1892 in het oud archief; van de voormalige gemeente Veldhoven-Meerveldhoven zijn geen patentregisters meer aangetroffen.

Bij het bekijken van het hierna volgende overzicht dient men er rekening mee te houden, dat sommige personen twee of meer beroepen van uiteenlopende aard, gelijktijdig of opeenvolgend, uitoefenden en dus vaker in de lijsten voorkomen. Ook de knechts moesten het patent betalen; tussen bazen en knechts is in het overzicht geen onderscheid gemaakt. Het kwam trouwens voor, dat iemand zich het ene jaar opgaf als "smidsbaas" en het volgende als "smid in loondienst". Dat bepaalde beroepen in de meerderheid waren, is duidelijk: opvallend veel linnenwevers en "fabriceurs". De laatsten waren waarschijnlijk ondernemers die garen bij de thuiswevers bezorgden en later de geweven stoffen weer ophaalden, tegen een overeengekomen betaling. Vast staat dat zij veelal zelf ook als wever werkzaam waren, en dat verscheidene van hen zichzelf als koopman in linnen beschouwden. Het is niet goed mogelijk, konklusies te trekken uit de verschillen in samenstelling en aantal der "middenstand" tussen de drie dorpen, aangezien exakte gegevens omtrent inwonertal in de jaren 1806 - 1808 ontbreken. De eerder in CAMPINIA verschenen tabellen van aantallen inwoners, be-

lastingopbrengsten en dergelijke in de dorpen van Kempenland boden daartoe ook te weinig houvast. Aangezien de drie dorpen in de genoemde jaren nog één jurisdictie vormden onder een gemeenschappelijke schepbank, lijkt het niet onverantwoord even een blik te werpen op de totalen. In Blaarthem, Veldhoven en Zeelst waren over de jaren 1806 - 1808 in een bedrijf of nering werkzaam: 70 linnenwevers, 31 fabriceurs, 19 biertappers, 13 winkeliers, 8 schoenmakers, 8 timmerlieden, 5 kleermakers, 5 slachters, 4 smeden, 4 metselaars, 4 klompenmakers, 3 roggebroodbakkers, 3 grutters, 2 kramers, 2 schoolmeesters, 2 molenaars, -1 horlogemaker, 1 koperslager, 1 kuiper, 1 rademaker, 1 rietmaker, 1 "snuifmalder", 1 stoellapper, 1 strodekker, 1 touwslager, 1 varkenskoopman en 1 waskaarsenmaker. Deze totalen betekenen niet, dat er ieder jaar zoveel mensen in deze beroepen aan het werk waren: velen werden slechts in één of twee van de behandelde jaren in het patentregister ingeschreven en - zoals gezegd - enkelen wisselden van beroep.

	1806	1807	1808
I. BIERTAPPERS			
A. Blaarthem			
1. De kinderen van H. van Dommelen	--	--	X
2. Christiaan van Dommelen	X	X	--
3. Dielis van Gennip	X	X	X
4. Jan van den Heuvel	X	X	X
B. Veldhoven			
1. Wouter J. van den Eynden	X	X	X
2. Bastiaan van den Hurk	--	--	X
3. Peter van den Hurk	--	X	--
4. Hbybert /Nikkers		X	
5. Hendrik Moeskops	X		
6. De weduwe van Hendrik Smets		X	X
7. Johannes Smulders		X	X
8. Jan Somers (aanvankelijk tevens koopman)	X	X	X
9. Jan Verhagen	X	X	X
C. Zeelst			
1. Herbertus P. Borgers	X	X	X
2. Anthony van Lierop	--	X	X
3. Gijsbert van Lot(te)ringen	X	X	X
4. Peter van Mol	X	X	X
5. Johannes van Rooy (president-schepen)	X	X	X
6. Bartel Smulders (Smolders)	X	X	X
II. FABRICEURS			
A. Blaarthem			
1. Hendrikus Verlinden	X		

	1806	1807	1808
<u>B. Veldhoven</u>			
1. Hendrik Elsen	x	x	
2. Dielis van Esbeek	x	x	
3. Joost Gruythuysen	-	x	
4. Hendrik van der Linden		x	
5. Leendert Sanders	x	x	
6. Jan Schippers			
7. Bartel van Zon	x		
8. Jan-Baptist Vloors (Vloers)	x		x
<u>C. Zeelst</u>			
1. Antony Beysens	--	x	x
2. Hendrik J. Beysens	x	x	x
3. Adriaan Borgers	--	x	--
4. Jan van Dijck	x	x	x
5. Goort Eliëns senior	x	--	--
6. Goort Eliëns junior	x	x	x
7. Johannes Eliëns	x	--	--
8. Wouter van Gennip	x	x	--
9. Jacobus Iwen (wonende te Veldhoven)	--	--	x
10. Hendrik Jansens	x	x	--
11. Arnoldus van Kuyk	x	x	--
12. Antony van Lierop	x	x	
13. Adriaan van Lieshout	x	x	x
14. Hendrik van Ock	x	x	x
15. Geert Senders	x	x	
16. Johannes Senders	--	x	
17. Arnoldus Tielemans	x	x	
18. Remisius J. Tops	x	x	
19. Peter van der Weyden	--	x	
20. Wouter van der Weyde		x	--
21. Gerard de Wit (schout-civiel)	--	x	x
22. Henricus de Wit	x	x	
<u>III. GRUTTERS</u>			
<u>B. Veldhoven</u>			
1. Tielen van Geldrop	x		
2. Mathijs Verbugten	x	x	x
<u>C. Zeelst</u>			
1. Jan van Gemert	x	x	x
<u>IV. HORLOGEMAKER</u>			
<u>B. Veldhoven</u>			
1. Peter van den Hurk	x		x

	1806	1807	1808
<u>V. KLEERMAKERS</u>			
<u>B. Veldhoven</u>			
1. Mathijs Bekker	x		
2. Huybert van Heeswijk			
<u>C. Zeelst</u>			
1. Antony Jansens		x	
2. Godefridus Jansens	x		
3. Jan Jansens			
<u>VI. KLOMPENMAKERS</u>			
<u>B. Veldhoven</u>			
1. Simon van Dam			x
2. Adriaan de Leest			x
3. Peter Wijnants			
<u>C. Zeelst</u>			
1. Hendrik van Keulen			
<u>VII. KOPERSLAGER EN VENTER</u>			
<u>A. Blaarthem</u>			
1. Dionisius Mansoek			
<u>VIII. KRAMERS</u>			
<u>B. Veldhoven</u>			
1. Hendrik Bruynsings			
<u>C. Zeelst</u>			
1. Martinus van der Weyde			
<u>IX. KUIPER</u>			
<u>C. Zeelst</u>			
1. Hendrik Snoeks			
<u>X. LINNENWEVERS</u>			
<u>A. Blaarthem</u>			
1. Laurens Greeven			
2. Hendrik van der Linden (Verlinden)			
<u>B. Veldhoven</u>			
1. Hendrik Biesen			
2. Willem van Bij sterveld			
3. Christiaan Box			x

	<u>1806</u>	<u>1807</u>	<u>1808</u>
4. Hendrik van Doorn	x	x	x
5. Leonardus van den Eynden	x	x	x
6. Hendrik Elsen			x
7. Jan Elsen	x	x	x
8. Dielis van Esbeek			x
9. Hendrik Groenen		x	--
10. Joseph van den Heuvel	x		--
11. Adriaan Coenen		x	x
12. Antony Coenen	k	x	
13. Jan van der Kriken	x	x	x
14. Hendrik van der Linden			x
15. Jan Maas	x		--
16. Adriaan Meelen	x	--	
17. Jan Plasmans		x	--
18. Marynus Renders		x	--
19. Marcelis Rooyarts	x	x	x
20. Jan Rooymans junior	x	x	
21. Jan van Sanbeek	x		--
22. Adrianus Schippers			x
23. Nicolaas Schippers		x	x
24. Bartel van Zon		x	x
25. Hendrik van Trigtr	x	x	--
26. Antony van Uytregt	x	x	
27. Antony van de Ven	x	--	
28. Joseph Verberne		x	
29. Andries Verheggen	x	--	
30. Simon Verpaalen	x	x	
31. Hendrik van der Wallen	x	x	
32. Hendrik van der Walle junior		x	
C. <u>Zeelst</u>			
1. Gijsbert Beynen	•	--	
2. Wouter Beynen			
3. Johannes Biemans			
4. Jan W. Boogers			
5. Peter Boons	•	--	
6. Adriaan van Dijk			
7. Antony van Doorn	•	--	
8. Peter Eliëns	•	--	
9. Arnoldus van Gerwen			
10. Adam Goris			
11. Marcelis de Greff	•	--	
12. Thomas de Groot			
13. Willem van Grotel	•	--	
14. Jan Francis van Ham			
15. Willem Couwenberg	•	--	
16. Goort Kuypers	•	--	
17. Peter Kuppens (Koppens)			x

	<u>1806</u>	<u>1807</u>	<u>1808</u>
18. Willem van Lierop			--
19. Dirk van der Linden	•	--	
20. Jan van der Linden junior			
21. Jacobus van Mierlo	•	--	
22. Francis van Neunen			
23. Francis Peero			
24. Hendrik van Rijsingen	•	--	
25. Johannes Scheepens			
26. Huybert Senders	•	--	
27. Jan Huybert Senders			
28. Lambert L. Senders			--
29. Lambert P. Senders			--
30. Peter Senders	•	--	
XI. <u>METSELAARS</u>			
B. <u>Veldhoven</u>			
1. Adriaan Proost	x	x	
2. Jan Smulders	x	x	x
C. <u>Zeelst</u>			
1. Johannes van Mol			
2. Francis Smolders			
XII. <u>MOLENAARS</u>			
C. <u>Zeelst</u>			
1. Andries de Loure (wonende te Meerveldhoven)			
2. Balthazar de Loure (wonende te Meerveldhoven)			
XIII. <u>RADFNAKER</u>			
B. <u>Veldhoven</u>			
1. Jan P. Liebregts			
XIV. <u>RIETMAKER</u>			
B. <u>Veldhoven</u>			
1. Hendrik Blom			x
XV. <u>ROGGEBROODBAKKERS</u>			
B. <u>Veldhoven</u>			
1. Hendrik Elsen			
2. Huybert likkers			
C. <u>Zeelst</u>			
1. Hendrik van de Looy			

	<u>1806</u>	<u>1807</u>	<u>1808</u>
XVI. <u>SCHOENMAKERS</u>			
A. <u>Blaarthem</u>			
1. Jan van der Heyden			
B. <u>Veldhoven</u>			
1. Peter van den Eynden			
2. Peter van den Hurk			
3. Hendrik Ryga			
4. Jacobus van Sanbeek			
5. Jan van Sanbeek (tevens schoenverkoper)			
6. Marten van Sanbeek			
C. <u>Zeelst</u>			
1. Jan Lodewijks			
XVII. <u>SCHOOLMEESTERS</u>			
B. <u>Veldhoven</u>			
1. Bernardus A. Schriba			x
C. <u>Zeelst</u>			
1. Joachim Geene			
XVIII. <u>SLACHTERS</u>			
B. <u>Veldhoven</u>			
1. Hendrik Moeskops (tevens vleesverkoper)	x		
C. <u>Zeelst</u>			
1. Michiel van Gemert (tevens vleesverkoper)			
2. Dirk van der Heijden	x		
3. Dirk van Zantvoort	x		
4. Leonardus Smulders (tevens vleesverkoper)			x
XIX. <u>SMEDEN</u>			
A. <u>Blaarthem</u>			
1. Hendrik Prinsen			
B. <u>Veldhoven</u>			
1. Jan van Neunen			
C. <u>Zeelst</u>			
1. Jan van Brussel			
2. Nicolaas van der Sanden			

	<u>1806</u>	<u>1807</u>	<u>1808</u>
XX. <u>SNUIFMALTER</u>			
A. <u>Blaarthem</u>			
1. Martinus van Gerwen			
XXI. <u>STOELLAPPER</u>			
B. <u>Veldhoven</u>			
1. Peter Verleg			
XXII. <u>SFRODEKKER</u>			
C. <u>Zeelst</u>			
1. Michiel van Gemert		x	
XXIII. <u>TIMMERLIEDEN</u>			
B. <u>Veldhoven</u>			
1. Wouter C. van den Eynden			x
2. Huybert Mikkers			x
3. Huybert Nagelmakers			
C. <u>Zeelst</u>			
1. Adriaan Baselmans			
2. Johannes Baselmans			
3. Jan A. Baselmans		x	x
4. Mathijs Baselmans		x	
5. Hendrik van Keulen			
XXIV. <u>TOUWSLAGER</u>			
C. <u>Zeelst</u>			
1. Francis van Deursen	x		
XXV. <u>VARKENSKOOPMAN</u>			
B. <u>Veldhoven</u>			
1. Jacobus Jacobs			x
XXVI. <u>WASKAARSENMAKER</u>			
A. <u>Blaarthem</u>			
1. Jan M. Baselmans	x		
XXVII. <u>WINKELIERS</u>			
A. <u>Blaarthem</u>			
1. Jan M. Baselmans			
2. Renier Dikkens	x		

	<u>1806</u>	<u>1807</u>	<u>1808</u>
3. Nicolaas Hoffman	x	x	x
B. <u>Veldhoven</u>			
1. Huybert Mikkers	--	x	
2. Mathijs Verbugten		x	
3. Jan Verschuuren (later zijn weduwe)		x	x
4. Paulus Verschuuren		x	x
C. <u>Zeelst</u>			
1. Jan van Gemert			
2. Hendrik van Ock		x	x
3. Cornelia van Osch			
4. De kinderen van Dirk Senders		x	
5. Willem Senders			x
6. Henricus de Wit		x	x

Uittreksel uit de verordening

Art. 4

Dienvolgende zal elk Ingezeten, welke met den 1 Januarij 1806 eenigen Handel, Bedrijf, Beroep of Nering begeert voortzetten, of uit eenigen anderen hoofde aan de Impositiën, in deze Ordonnantie vermeld, contribuabel is, binnen drie maanden daarna, en mitsdien vóór den 1 April, daar van kennis geven aan het Gemeente-Bestuur zijner Woonplaats, en zulks bij een ongezegeld Billet, volgens het Formulier Litt. B I, achter deze Ordonnantie gevoegd; waarvan de Gemeente-Besturen zullen zorge dragen, dat ten allen tijde een genoegzaam aantal op een daartoe ingerigte plaats voorhanden, en gratis te bekomen is. Vervolgens zullen zij gehouden zijn, het verzochte Patent ter Secretarij van voorschreven Bestuur te ligten, hetzelfde vóór de afgifte mede onderteekende; - niet kunnende schrijven, zal daar van melding op het Patent worden gemaakt.

En zal de gene, welke bevonden mogt worden na den 31 Maart 1806, zonder behoorlijk Patent eenige der voorschrevene Neringen, Beroepen of Bedrijven te hebben uitgeoefend, verbeuren eene Boete van één honderd Guldens, en langer dan drie maanden na dien, en alzoo na den 30 Junij 1806, twee honderd Guldens, en voorts met augmentatie van honderd Guldens voor elke drie maanden nalatigheid, ten profijte als in Art. 61 is bepaald, onverminderd het Regt van Patent, door denzelfden, op een van stilstand van zijn Bedrijf, Nering of Beroep, te voldoen. Desgelijks zal elk een iegelijk, welke te eeniger tijde eenigen zoodanigen Handel, Bedrijf, Beroep of Nering zal willen aanvangen, of zal komen te vallen in de termen der verdere bepalingen van deze Ordonnantie, gehouden zijn, vooraf zich te voorzien van de vereischte Acte of Patent, op gelijke Boete, en met dezelfde vermeerdering voor elke drie maanden.

Art. 5

Zoodanige Acte of Patent zal den Verkrijger de bevoegdheid geven, om gedurende den loop van één jaar, na dato der uitgifte, den daarin vermelden Handel, Bedrijf, Beroep of Nering, binnen den geheelen omtrek dezer Republiek uitte oefenen, aantevangen en voortzetten, zonder daartoe eenig ander Verlof, Consent, Acte, of wat het ook anders moge zijn, en van 's Lands wege niet gevorderd wordt, te behoeven, des echter, dat de te accorderene Patenten niet zullen vrijstellen van de voldoening aan zoodanige bepalingen van Algemeene en Plaatselijke Policie, als betrekking hebben tot de zekerheid en veiligheid van Personen en Eigendommen, of strekken om vermeerdering van bezwaar voor de Armen Fondsen te voorkomen, noch in sommige Takken van Practikale Wetenschappen, zullen ontslaan van het vereischte om op een der Binnen- of Buitenlandsche Akademiën of Universiteiten te zijn gegraduëerd, en eindelijk niet zullen bevrijden van de verplichting, om zich de benoodigde Acten of Commissiën aanteschaffen, gevorderd tot het waarnemen van het Beroep van Makelaar, Notaris, Procureur, Solliciteur, Schoolmeester, Chirurgijn, Apotheker, Vroedmeester en Vroedvrouw, Essaijeur, Landmeter, Wijnroeijer en dergelijken.

En zal, na het eindigen van ieder Jaar, het verkregen Patent moeten worden verwisseld, vóór of uiterlijk binnen de laatste maand vóór den vervaltijd, en zulks bij de Boete, Artikel 4 bepaald.

Art. 8

Van dezen Impost, en mitsdien van het nemen van Patent, zullen vrij en daar toe ongehouden zijn,

Geestelijke Personen.

Ambtenaren, vallende in de termen van Art. 32, der Ordonnantie op het Middel van het Klein-Zegel, en in deze Lijst niet gemeld.

Renteniers en andere Personen, welke geenerlei Handel, Bedrijf, Beroep of Nering exerceeren.

Landlieden, Landbouw of Boeren-bedrijf, en geen anderen Handel, Bedrijf, Beroep of Nering, aan het nemen van Patent onderworpen, exerceerende.

Arbeiders en Daglooners, (Inlandsche) tot Landbedrijven, Boeren, Tuin- en Akkerwerk gebezigd wordende. Wordende door Inlandsthe begrepen alle zoodanigen, welke gedurende één Jaar of langer hun vaste Woonplaats binnen dit Gemeenebest onafgebroken gehouden hebben.

Kantoor-bedienden, geen Salaris of Voordeel genietende.

Schippers en Voerlieden, aan het binnen- of buitenlandsch Lastgeld onderworpen.

Zeevarende Liederen.

Vissschers.

Domestieken, waar van het volle Dienstboden geld wordt betaald; en

Jongens of Meisjes, in of voor Fabrieken of Trafijken werkende, geen twintig jaren oud zijnde.

Zullende alle Handel, Beroep, Nering of Bedrijf, welke in de bovenstaande Lijst niet als vrijgesteld is vermeld, aan het Regt van Patent, ofschoon ook onder de Contribuabelen niet speciaal omschreven, nochtans onderworpen zijn, en gelijk gesteld en begrepen moeten wor-

den met een Bedrijf en de Klasse waar onder hetzelfde in de 2de Afdeeling van het 2de Hoofdstuk ressorteert, waar mede zoodanige Handel, Beroep, Bedrijf of Nering, het meeste overeenkomst heeft, ter decisie van den Raad van Finantiën in het Departement, of Commissarissen ter Judicature van de Middelen te Lande over het Ressort, waar de Contribuabele woonachtig is.

Art. 30

ZESDE KLASSE

Tot de zesde Klasse behooren

Architecten.

Apothekers.

Broodbakkers. (Roggen)

Chirurgijns.

Convoij loopers.

Dansmeesters.

Essaijeurs.

Foelijslagers.

Horologiemakers.

Kaarsenmakers.

Kolfbaanhouders voor elke opene en noch geheel noch gedeeltelijk overdekte Baan.

Kostschoolhouders.

Kooplieden, volgens de vorige omschrijving, doch geen tien duizend Guldens in het jaar omzettende.

Landmeters.

Lombardiers, of Bank van Leeninghouders.

Logementhouders of Herbergiers, vier of vijf Kamers in gebruik of tot Logement gemeubileerd hebbende, of met minder Kamers, drie Dienstboden hebbende.

Muzijkmeesters.

Pikeurs.

Paarden-Doctors.

Paruikemakers.

Slagters.

Scherm-meesters.

Teeken -meesters.

Translateurs.

Tappers.

Wijn roeijers.

Vervolgens alle de bij de derde Klasse genoemde Fabrieken, Trafijken, Werk-meesters en Werk-bazen, van gelijken aard, vijf tot twaalf Personen employeerende.

Art. 32

ACHTSTE KLASSE.

Tot de achtste Klasse worden gebragt de navolgende Personen:

Builders.

Besteedsters van Meiden.

Courant Ombrengers of Loopers.

Fruitverkoopers. (Inlandsche)

Groenteverkoopers.

Haarsnijders.

Hoepelmakers.

Honden Scheerders.

Kaaijwerkers.

Kaardemakers.

Kaarders.

Koffijbranders.

Korenverschieters.

Koussenbreijers.

Kruijers.

Laken nopsters.

Musijkanten.

Mélkverkoopers.

Naaisters of Naaivrouwen.

Pakkers.

Pensenarissen of Pensverkoopers.

Schippers Knechts.

Schoen lappers.

Schoenpoetsers.

Scholen. (Kinder-, Breij- en Spel)

Sjouwers.

Slagters, ten platten Lande geen Winkel doende, of voor eigen rekening Slagtende.

Turfdraggers.

Vlotters.

Vroedvrouwen.

Wolspinders.

Weevers.

Wolkammers.

Wast ere.

Zeeftenmakers.

Eindelijk alle Gezellen, Knechts en Werklieden, welke alleen en zonder voor particuliere Personen te werken, in dienst of werk zijn van één of meer der hier voren opgenoemde Gepatenteerden, en twintig jaren oud of daar boven zijn.

Art. 36

Alle *Entrepreneurs* van *Schouwburgen*, waarin *Treur-*, *Blij-*, *Toneel* en *Kluchtspelen*, *Opera's*, *Pantomimes* en dergelijken, door levende Personen worden uitgevoerd, mitsgader: *Paardenrijders*, *Koordendansers* en *Voltigeerders*, de *Kermissen* frequenterende, of voor eenigen tijd zich dan hier dan elders ophoudende, zullen op elke Plaats, waar zij hunne *Vertooningen* geven, gehouden zijn te verzoeken een Patent, berekend naar de hoeveelheid *Representatiën*, welke zij voornemens zijn te geven, elke *Representatie* tegen één *Stuiver* per *Zitplaats*, welk hun *Locaal* bevat.

Alle andere *Vertooningen*, waartoe *Zitplaatsen* zijn of worden bestemd, en de *Prijs* der hoogste plaats of plaatsen op dertig *Stuivers* of meer is of zijn bepaald, zullen op elke Plaats, waar *Vertooningen* gegeven

worden, moeten zijn voorzien van een Patent, berekend naar de dagen, waarop de Vertooningen gegeven worden, eiken dag tegen éénen Stuiwer van elke Zitplaats, welke het Locaal bevat, en wanneer de Prijs der hoogste plaats beneden dertig Stuiwers is bepaald, eenen halven Stuiwer, als voren.

In alle zoodanige Vertooningen, alwaar geene Zitplaatsen zijn, wordt derzelver getal op veertig gerekend, en mitsdien de hoogste plaats of plaats op dertig Stuiwers of meer gesteld zijnde, twee Guldens, en dezelve beneden de dertig Stuiwers gesteld zijnde, één Gulden voor eiken dag.

X. LIJST VAN WONINGEN TE VELDHOVEN IN DE 18de EEUW

(vervolg)

IV. GROTE EN KLEINE BROEK

97. 1741 Hendrik Liebregts en Jan van Son
1757 De kinderen Hendrik Liebregts, later Jan Hendrik Liebregts, en de weduwe Jan van Son
1766 Jan Liebregts en Jan van Son
1781 Jan Liebregts en Johanna Pasmans; bewoners: eerstgenoemde, Jan van de Wittenboom en Jacobus van Doorn
1786 Dezelfden; bewoners: eerstgenoemde en Joris Meelen
98. 1741 De weduwe Nijs Swagemakers; bewoner: de heer Herinx
1757 Hendrik Swagemakers; bewoner: de heer Truijens
1766 De abdij van Postel; bewoner: pastoor Hendricus Daams
1781 Dezelfde; bewoner: pastoor Leenaarts
99. 1741 Hendrik Panken
1766 De weduwe Hendrik Vermeeren
1781 Dezelfde; bewoner: Hendricus Eisen
100. 1741 De kinderen Jan van de Sande
1751 Nicolaas van de Sande
101. 1741 Pieter Godefridus Schenaers (Schinnaars); bewoners: de kinderen Wouter van Gerwen
1751 Dezelfde; bewoner: Arnold van Gerwen
1757 Dezelfde; bewoner: Arnold van Gerwen, later Dirk Bussers
1766 Dezelfde; bewoner: Dirk Bussers
1781 De weduwe Antony van Busselen
1786 Dezelfde; medebewoner: Cornelis van Lieshout
102. 1741 Elias van Tuijl
1751 Arnoldus van Gerwen; bewoner: Dries van Weert
1757 Dezelfde; aanvankelijk onbewoond, later door eigenaar bewoond
1766 Dezelfde
1781 Hendricus Eisen; bewoner: Aart Elsen
- 1786 Dezelfde; bewoner: Jan Rooijmans
103. 1741 De kinderen Jan van Son; medebewoner: Hendrik Jan Meeren
1746 Jan van Son; bewoner: Jacob de Grooff
1751 Dezelfde; bewoner: Hendrik Cauwenberg
1757 De weduwe Jan van Son, later Adriaan van Trigt; bewoner: Joris van Eijck
1766 Adriaan van Trigt; nu zelf bewoner
1781 De weduwe Adriaan van Trigt
104. 1741 Jan Clasen
1766 De kinderen Jan Claas Kuijpers
1781 Baltus Kuijpers
105. 1741 De weduwe Paulus Eijmans
1746 De kinderen Paulus Eijmans
1757 Hendrik Peter Panken, later Norbertus Klessens
1766 Norbertus Klessens
1781 De kinderen Norbertus Klessens; bewoner: Pieter Verlegh
1786 Dezelfden; bewoner: Andries Box
106. 1741 Cornelis Verlinden
1757 De weduwe Cornelis Verlinden
1771 Dezelfde; medebewoner: Luycas Eijmans
1781 Anthony van der Linden; medebewoner: Luycas Eijmans
107. 1741 Arnoldus van Ravesteijn en Jenneke Baers
1746 Arnoldus van Ravesteijn en Goyert Verhagen
1757 De weduwe, later de kinderen Arnoldus van Ravesteijn, en Goyert Verhagen
1766 Goyert Verhagen en de kinderen Arnoldus van Ravesteijn
1771 Goyert Verhagen; bewoners: Jacobus van Ravesteijn en Jacobus van Heijst
1781 Dezelfde; nu weer zelf bewoner
1786 De kinderen Goyert Verhagen; bewoner: Arnoldus Kluytmans
- 107a. 1781 Jacobus van Heijst
1786 Dezelfde; bewoner: Jan Versneppen
108. 1741 Jenneke Polier, weduwe
1757 De kinderen Jan van Geldrop; bewoner: Francis van de Sande
1771 Afgebroken
109. 1741 Corstiaan Marcus
1757 De weduwe Corstiaan Marcus, later: Jacobus Schuts
1766 Jacobus Schuts
1781 Arnoldus van de Wildenberg; bewoonster: de weduwe Andries Box
110. 1741 Antony Backers; onbewoond
1751 Dezelfde; bewoner: Willem Box
1757 Jan Aalbert van den Berkt
1771 Jacobus Schuts; bewoner: Johannes van Breugel
1781 Arnoldus van de Wildenberg

111. 1741 De kinderen Van Bommel
1751 Dezelfden; bewoner: Jacobus van Bommel
1757 Dezelfden; bewoners: Jacobus en later tevens Jan van Bommel
1766 Jan van Bommel
112. 1741 Hendrik van Stiphout
1766 Nicolaas van Stiphout en Johannes van Hout
1781 Nicolaas en Hendrik van Stiphout; bewoners: eerstgenoemde en Pieter Spoor
113. 1741 De gemeente; bewoner: predikant Arnoldus Ross
1786 Dezelfde; bewoner: predikant Diedericus van Hensbeek
114. 1741 Joost van Breda
1751 Jan Hbybers
1757 De kinderen Jan Huybers; bewoners: aanvankelijk de eigenaars, later: Francis Louwers
1766 Dezelfden; bewoner: Francis Louwers
1771 Dezelfden; nu zelf weer bewoners
1781 Jan Huybers
115. 1741 Hendrik van der Criecken en Jan Huybers; bewoner: Hendrik Leenders
1746 Dezelfden; bewoner: Hendrik Cauwenbergh
1751 Jan Huybers; bewoner: Hendrik van der Criecken
1757 De weduwe Jan Huybers; bewoner: aanvankelijk Hendrik van der Criecken, later: Goort Jan Verhagen
1766 Bestaat niet meer
116. 1741 Dielis Verlinden
1746 De weduwe Dielis Verlinden; medebewoner: Lisabet van de Gender
1751 Jan Linger(s)
1766 Dezelfde; onbewoond
1771 Hendrik van Stiphout
117. 1741 De kinderen Dielis Verheggen; bewoner: Francis Lauwers
1746 Dezelfden; bewoner: Jan Verheggen
1751 Jan Verheggen
1757 Dezelfde, later Hendrik van Lierop
1766 Jan Verheggen; medebewoonster: Sijke Box
1771 Dezelfde; nu enige bewoner
1781 Dezelfde; bewoonster: de weduwe Wouter Gruythuisen
118. 1741 De kinderen Goort Hendrix; bewoner: Hendrik van den Berkt
1757 Hendrik van den Berkt; medebewoonster later: de weduwe Maffer
1766 De weduwe Hendrik van den Berkt
1771 Jan van den Berk
1786 Dezelfde; medebewoner: Nicolaas Lummers
119. 1741 Johanna van der Boomen

- 1746 Dezelfde; bewoner: Marcelis van Doren
1751 Dezelfde; nu weer zelf bewoonster
1781 Dezelfde; bewoonster: de weduwe Marcelis van Doren
1786 De weduwe Marcelis van Doren
- 119a. 1766 Helena Rijkers
1781 Nicolaas Bijnen; bewoner: Bartel van Donk
1786 De weduwe Arnold Ross

(wordt vervolgd)

XI. LEZERS LEVEREN HUN BIJDRAGE

1. De parochie van de H. Caecilia te Veldhoven onder het pastoraat van Gerardus Verhoeven, 1826 - 1875
(door Th. A. Kuypers)

D. De pastoor en mens Gerardus Verhoeven (vervolg)

Op 6 maart 1866 vierde pastoor Verhoeven zijn gouden priesterjubileum. Hoe het gevierd werd weten we niet. Mgr. J. Zwijsen zorgde voor een klein douceurtje door het kostgeld van de kapelaan tot f 200,-- te verhogen. Op het einde van de brief van 12 maart 1866 (archieff Bisdom) bedankte pastoor Verhoeven de bisschop hartelijk voor deze verhoging. De eigenlijke inhoud van deze brief betroffen geldzaken. Hij wilde graag de Pauselijke stukken (totaal 9000 fr. volgens deze brief. In de Rekening van het jaar 1866 staan genoteerd: 3 stukken à 1000 fr. en 8 stukken à 500 fr., in totaal dus 7000 fr. Deze en soortgelijke kleine foutjes geven al aan, dat zijn vitaliteit aan het afnemen was) in solidere effecten beleggen. Ook voor zijn ongehuwd nichtje beheerde hij drie van deze stukken à 1000 fr.. Monseigneur zelf had hem deze tip gegeven. Aan zijn nichtje zou hij echter niet de ware toedracht meedelen, om haar vertrouwen in de pauselijke leningen niet te schokken. Hij wilde graag de wijze raad van monseigneur volgen, "terwijl ik, wat die stukken van mijn nichtje betreft, hiervoor aan haar wel onder een ander voorwendsel zal schrijven, zonder dat hierdoor die pauselijke lening bij haar eenige verdenking geeft". De pauselijke stukken bleven hem zorg baren. Volgens Rekening van het jaar 1867 was "uitgelooterd een kapitaal Pauselijke van 1000 fr." voor 470 gulden. Een nieuw stuk Pauselijke van 1000 fr. werd weer aangekocht voor f 356,90. Het gaat op speculeren lijken. In zijn brief van 16 oktober 1868 aan Mgr. J. Zwijsen (archieff Bisdom) vroeg hij om raad, hoe in deze kwestie te handelen. "Het is UDHoogw. bekend, hoe het met de pauselijke obligatiën van 1860 en 1864 gesteld zij. Onze kerk heeft in deze geldleening nomineel 7000 fr. en ik weet niet, wat nu hier mede te doen. Ofwel dezelve na Parijs

te laten verzenden en deze te laten bestempelen, waaraan, zoo ik geïnformeerd ben, deze moeten onderworpen worden, alvorens de intresten door Italië worden uitbetaald, ofwel, zoo men mij heeft aangera- den, deze in pauselijke van 1866 te verwisselen. Die van 1860 en 64 staan zoo men mij berigt heeft den 13 dezès te Antwerpen tegen 671, daartegen die van 1866 tegen 66 percent verhandeld wierden; maar aan deze laatste van 1866 is die waarborg niet, welke die van 1860 en 64 hadden, en zoo ik vertrouwen nog wel zullen hebben.

Ik durf nochtans nog het een nog het andere op mijne eigene verant- woordelijkheid te doen, en deze stukken zoo hier te laten leggen zonder den intrest van deze te kunnen genieten, is ook niet voor- deelig. Het zal mij dus aangenaam zijn desaangaande het gevoelen van UDHoogw. te vernemen, waarna ik mij alsdan (zal) vervoegen." Uiteindelijk besloot het kerkbestuur om de pauselijke stukken te la- ten omwisselen in certificaten der geconsolideerde Romeinse schuld. Het hield een erkenning in van de Italiaanse Staat. Voor geld doet men al wat! In Rekening van het jaar 1868 staat vermeld: "Aan stem- pelen der pauselijke te Amsterdam - f 9,35" en in Rekening van het jaar 1869: "aan converteren der pauselijke - f 10,93." (zie ook: brief van 13 maart 1869 in archief Bisdom). Het einde van deze geld- geschiedenis is te vinden in Rekening van het jaar 1871: "De pause- lijke van 1860 en 1864 ten bedrage van 7000 fr. verkocht en opge- bracht - f 1888,54." In hetzelfde jaar werden voor f 2019,17 aange- kocht 800 dollars "Americaansche" á 6 pct. Op deze manier kreeg het kerkbestuur van Veldhoven te maken met de strijd om de Pauselijke Staat en de eenheid van Italië.

Na zijn gouden priesterfeest ging het met pastoor Verhoeven lichame- lijk gezien in dalende lijn. Zo veel als hij vroeger schreef, zo weinig deed hij het nu nog. Alleen de officiële boeken werden nog bijgehouden. Hij was snel vatbaar voor zijn oude kwaal, en dat bracht regelmatig ongemak met zich mee. Hij werd afhankelijk van de hulp van anderen. Hij was echt aan zijn emeritaat toe. Hij kreeg echter niet de kans om van een welverdiende rust te genieten. Het was hem niet vergund het Allerheiligste onder zijn dak te mogen be- waren. Om van de pastorie naar de kerk te gaan had hij ruim een kwartier nodig. Het gewone werk in de parochie deed zijn kapelaan wel, maar tot op de laatste dag van zijn leven moest pastoor Verhoe- ven, willend of niet-willend, kunnend of niet-kunnend, de zorg dra- gen van parochie en huishouden. Door zijn nauwgezetheid en consciën- tieusheid bleef dit voor hem een steeds drukkende zorg en een voort- durende opgave. Gelukkig kon hij steunen op de hartelijkheid en het meelevan van zijn kapelaan J. Pijnenburg. Ook zou het ondankbaar zijn Gerardus van den Hilakker niet te vernoemen, jaren lang zijn trouwe huisknecht en koster. Met zijn pastoor was hij vergrijsd in deze dienst. (Hij was in 1802 geboren. Bij het toedienen van het H. Vormsel was hij meerdere malen peter van de vormelingen. In het r- gister van het H. Vormsel wordt gezegd, dat hij "geestelijk jongman" was, d.w.z. dat hij voor zich de gelofte van zuiverheid had afge- legd.) Toen hij niet meer kon, vroeg hij ontslag. Martinus van Keme- na volgde hem in 1871 op (zie: brief van 29 oktober 1871 aan de

deken van Eindhoven in archief Bisdom en brief van 20 november aan Mgr. J. Zwijsen in archief parochie).

Ik kan de verleiding niet weerstaan hier twee brieven uit 1868, daags na elkaar geschreven, geheel op te nemen, niet omdat de inhoud belang- rijk is, maar omdat ze ons iets verhullen over gedrag en handelwijze van pastoor Verhoeven. (Brief van 1 juli 1868 en van 2 juli 1868 aan Mgr. J. Zwijsen, beide brieven in archief Bisdom). De brieven zelf behoeven geen explicatie.

"Veldhoven den 1 julij 1868

Doorluchtigste Hoogwaardig Heer!

Ik heb den brief van UDHoogw. van den 8 junij inderdaad ontvangen, doch welkers inhoud niet mij, maar den Eerw. Heer pastoor van Woensel uitnoodigde om zijne rekening af te zenden; en dus, alhoewel dezen brief aan mij geadresseerd was, heb ik denzelven in een enveloppe na den Eerw. Heer pastoor van Woensel verzonden, omdat ik dacht dat den- zelve in abuis aan mij was verzonden; en hiertoe had ik alle grond, daar ik reeds in maart 1.1. tegelijkertijd met de indiening van eenen nieuwen candidaat als kerkmeester mijne rekening in duplo aan den Zeer Eerw. Heer Deken heb verzonden.

Ik had dan ook niet noodig geoordeeld dezen brief van UDHoogw. als mij niet betreffende, te beantwoorden; en heb zulks zelfs met opzet gela- ten om den Eerw. Heer Secretaris of wie den schrijver van dien brief mogt geweest, niet te compromitteren.

Of UDHoogw. mijne Rekening in duplo ontvangen hebt, weet ik niet. In allen geval legt dit niet aan mij. Doch dit is zeker, alsdat UDHoogw. mij de goedkeuring van den candidaat als kerkmeester hebt toegezonden welkers aanvraag, zoo ik boven gemeld heb, ik gelijktijdig met de Re- kering in duplo aan den Zeer Eerw. Heer Deken heb verzonden. Waarop nog Zijn Zeer Eerw. mij geantwoord heeft, alles in order te hebben ontvangen.

Ik vertrouw nochtans, dat de Rekening waarna UDHoogw. vraagt wel zal ten regten komen, maar waar dezelve te zoeken is, is mij onbekend. Ik heb dezelve vroegtijdig genoeg afgeleverd en bijgevolg is deze vertra- ging geheel buiten mijne schuld.

UDHoogw. hierop niets verders kunnende antwoorden teeken ik mij met de meeste hoogachting en diepsten eerbied

Doorluchtigste Hoogw. Heer
UDHoogw. nederigen dienaar
(w.g.) G. Verhoeven, pastoor."

"Veldhoven den 2 julij 1868

Doorluchtigste Hoogwaardig Heer:

Ik verkeerde, zelfs nog gisteren wanneer ik UDHoogw. schreef, in het zekere denkebeeld, dat ik mijne Rekening met de indiening van eenen candidaat als kerkmeester, aan den Z.Eerw. Heer Deken had verzonden, doch nu herinner ik mij, dat zulks was den St. Pieterspenning,, en waarop den Z. Eerw. Heer Deken mij alsdan antwoordde; alles in order

te hebben ontvangen.

Ik was in dit denkbeeld, wanneer ik de missive van 8 juni van UDHoogw. ontving, waarin, zoo ik UDHoogw. gisteren ook gemeld heb, niet ik, maar den Eerw. pastoor van Woensel wierd uitgenoodigd zijne Rekening over te maken, zoodat ik hieruit vermoedde, dat dezen brief, die ik ook daarom na Woensel heb verzonden, mij niet raakte, zoodat het eene abuis het andere als uitlokke. Want was den inhoud van de missive van 8 juni als aan mij rakende geschreven, zoude ik voorzeker mijnelven bedacht, de zaak onderzocht en het abuis van mijnen kant ontdekt.

Dan daar Uwe laatste Missive, zelfs nadat ik dezen gisteren reeds beantwoord had, mij zeer occupeerde, zoo heb ik de archiven van mijne kerk nagezien, en vond weldra de Rekening van 1867 in duplo in elkan- der gevouwd, zoo als ik UDHoogw. bij dezen hier verzend. UDHoogw. kunt uit deze rekening zien, dat dezelve reeds den 2 april ondertee- kend, en dus vroegtijdig in gereedheid gebracht, doch om mijn vroeger opgenomen denkbeeld niet is verzonden, waaruit dus dit mijn abuis is voorts gekomen.

In vertrouwen, dat UDHoogw. mij dit abuis zult gelieven te verschoo- nen teeken ik mij met de meeste hoogachting in diepsten eerbied

Doorluchtigste Hoogw. Heer
UDHoogw. nederigen dienaar
(w.g.) G. Verhoeven, pastoor."

Op een paar uitzonderingen na gaat de verdere bewaard gebleven cor- respondentie over zakelijke aangelegenheden: het herbenoemen van kerkmeesters, het aanstellen van een nieuwe koster en advies vragen in geldzaken. De laatste brief van zijn hand in archief parochie is van 23 juli 1874 (goedkeuring om een stuk werkelijke schuld van f 500,-- aan te kopen) en in archief Bisdom is het de brief van 21 augustus 1874 (goedkeuring gevraagd om een hypotheek van 425 gld. te royeren ten laste van Joseph van Esbeek, zonder beroep, en Egidius van de Ven, meubelmaker).

(wordt vervolgd)

2. ECHTPAREN VAN CROONENBURG (Kroonenburg, Cronenburg, Croonen- borgh) van 1620 tot 1972, genummerd in alfabetische orde der voornamen met ouders en kinderen VAN CROONENBURG (door A.B. van Cronenburg, Catharinastraat 40 B, Rotterdam, tel. 010 - 52 26 51)

(vervolg)

211. JOANNES VAN CROONENBORGH
z.v. Gijsbert Pauwels van Croonenborgh en van Mayken Henrick
Gijsbert Vlemincx
ged. 20-4-1657 te Best
trouwt met
Maria de Coning

kind (Oirschot):
Catharina, ged. 26-9-1684

212. JOHANNES VAN KROONENBURGH
trouwt 21-11-1706 te Breda met
Aeltjen Jongbloed
213. JOHANNES CROONENBURG
z.v. Paulus Croonenburg en van Henrica Snreuwel
ged. 18-3-1734 te Diessen
overleden 7-1-1786 te Gilze-Rijen
trouwt 10-5-1772 te Gilze-Rijen met
Wilhelmina Broers
ged. 24-3-1746 te Gilze-Rijen
overleden 24-4-1810 te Gilze-Rijen
kind:
Cornelis, ged. 6-4-1773
214. JOHANNES VAN CROONENBORGH
z.v. Johannes Cornelis van Croonenborgh en van Johanna Jans
van den Eijnden
ged. 11-2-1799 te 's-Hertogenbosch
trouwt 30-5-1824 te Sint-Michielsgestel met
Johanna van Hiertom
ged. 21-2-1802 te Empel
kind (Sint-llichielsgestel):
Johanna, ged. 9-6-1826
215. JOHANNES VAN CRONENBURG
z.v. Theodorus Josephus van Cronenburg en van Catharina van
Collenburg
ged. 4-3-1805 te Best
trouwt 19-5-1843 te Sint-Michielsgestel met
Johanna van den Boogaart
geb. 28-2-1817 te Gemonde
overleden 9-12-1844 te Schijndel
trouwt 16-5-1846 te Liempde met
Helena Verzantvoort
geb. 13-4-1816 te Liempde
kinderen (Schijndel):
Lambertus, geb. 9-1-1852
Hendricus, geb. 24-12-1853
Adriana, geb. 25-8-1856
216. JOANNES VAN CRONENBURG
z.v. Peter van Cronenburg en van Johanna Boogaerts
geb. 27-6-1831 te Oirschot
trouwt 30-1-1859 te Oirschot met
Maria Hendrikk
d.v. Antony Hendrikk en van Johanna Luijten
geb. 30-9-1837 te Oirschot
kinderen:
Johanna, geb. 22-4-1860 (overleden 6-1-1945 te Oirschot)

- Antonius, geb. 31-1-1869
Antonetta, geb. 25-1-1884
217. JAN AERT GIJSBERT VAN CRONENBORCH
geb. 1635 te Oirschot
trouwt 5-7-1667 te Oirschot met
Maria Jan Wouters van Elmpt
geb. 1634 te Oirschot
kind (Oirschot):
Gertruda, ged. 1-5-1669
218. JOHANNES ADRIAAN VAN KROONENBURG
z.v. Adrianus van Kroonenburg en van Theodora van Beek
geb. 26-6-1895 te Oirschot
trouwt 28-4-1920 te Oirschot met
Helena Maria van de Sande
geb. 10-7-1893 te Oirschot
kinderen (Oirschot):
Adrianus Theodorus Hendrikus, geb. 25-2-1921
Maria Theodora, geb. 10-6-1922
Theodora Maria, geb. 19-10-1923
Henricus Joannes, geb. 17-6-1926
Cornelis Josephus, geb. 7-3-1928
Johannes Leonardus Josephus, geb. 23-3-1930
Leonardus Johannes, geb. 16-1-1933
Joannes Aloysius, geb. 11-1-1935
219. JOANNES GISBERTUS VAN CRONENBURG
z.v. Gisbertus Joannes van Cronenburg en van Joanna Jacobs
overleden 31-12-1650
trouwt 20-1-1635 te Best met
Gertruda Petrus van Loon
kinderen (Best):
Catharina, ged. 26-11-1635
Maria, ged. 20-2-1642
Catharina, ged. 23-8-1646
Petrus, ged. 20-4-1648
220. JOANNES GIJSBERT VAN CRONENBORCH
gehuwd met Catharina N.N.
kind (Best):
Petrus, ged. 28-4-1648
221. JOHANNES HENDRIKUS VAN CROONENBORGH
gehuwd met Catharina wouters willems Goyaerts
kind (Best):
Anna, ged. 20-3-1618
222. JOANNES HENRICUS VAN CROONENBORCH
gehuwd met Maria Johannes snellaers
kind (Oirschot):
Cornelis, ged. 25-10-1647

223. JOHANNES HENDRICUS VAN CROONENBURGH
geb. 4-2-1626 te Best
trouwt 27-5-1657 te Best met
Aldegonda Antony van de Laerschot
kinderen (Oirschot):
Anna, ged. 24-1-1657
Cornelis, geel. 4-5-1659
Maria, ged. 26-1-1661
224. JOANNES HENRICUS VAN CROONENBORCH
gehuwd met Aleydis Antonis Eelens
kind (Oirschot):
Cornelis, ged. 4-5-1659
225. JAN HENRICX VAN CROONENBORCH
geb. circa 1638 te Oirschot
trouwt 12-1-1664 te Oirschot met
Elisabeth Denis Willems Goorts
geb. circa 1640 te Oirschot
226. JOHANNES HUBERTUS VAN KRONENBURG
z.v. Dielis van Kronenburg en van Aldegonda Salomons
geb. 8-1-1817 te NUenen
overleden 6-5-1889 te Rotterdam
gehuwd met Anna Theresia Rusconi

(wordt vervolgd)

3. De mannelijke lijn in de stamboom van M.H.A. Hulsen, geboren te Best op 5-11-1962
(door H.W. Hulsen, Willem II-straat 26, Best)
- waar niet anders vermeld, vinden de gebeurtenissen plaats te Sint - Oedenrode -
- I. TI-IEODORUS JOANNES HULSEN
geb. vermoedelijk tussen 1605 en 1610
geh. vermoedelijk in 1638 met Maria
kinderen:
1. Nicolaas Theodorus
geb. 11-12-1639
- II. NICOLAAS THEODORUS
huwt + 1676 met Eyke
kinderen:
1. Dirk Claes, geb. 16-11-1677
2. Goort Claes (zie III)
- III. GODEFRIDUS CLAES
geb. 19-5-1682
huwt 7-2-1712 Cathalijn Jacobus Jansse, 25 jaar, uit Erp

kinderen:

1. Maria Godefridus, geb. 1-10-1712
2. Jacobus Godefridus (zie IV)
3. Nicolaas Godefridus, geb. in 1717
4. Gerardus Godefridus, geb. 20-2-1718

IV. JACOBUS GODEFRIDUS

geb. 12-4-1716

huwt 5-2-1747 met Adriana van der Heijden

kinderen:

1. Godefridus Jacobus, geb. 8-3-1748
2. Joanna Maria Jacobus, geb. 7-2-1751
3. Joannes Jacobus, 10-1-1758
4. Henricus Jacobus (zie V)

V. HENRICUS JACOBUS

geb. 3-8-1761

huwt 4-2-1798 Joanna J. van Son, geb. 28-6-1770

kinderen:

1. Jacobus Henricus (zie VI)
2. tátharina Henricus, geb. 8-3-1800
3. Adriana Henricus, geb. 4-2-1803
4. Joanna Henricus, geb. 10-4-1805
5. Petronella Henricus, geb. 22-5-1811
6. Aldegonda Henricus, geb. 15-11-1813

VI. JACOBUS HENRICUS

geb. 24-10-1798

huwt 6-2-1829 Gijsberta Beckers, geb. 7-11-1805 te Schijndel

kinderen:

1. Hendrina, geb. 20-2-1830
2. Martinus (zie VII)
3. Johannes, geb. 30-3-1835
4. Catharina, geb. 20-7-1837
5. Jan, geb. 28-2-1839
6. Johanna, geb. 21-6-1841
7. Martinus, geb. 27-11-1843
8. Adriaan, geb. 31-10-1845
9. Joanna Maria, geb. 30-7-1847
10. Petrus, geb. 23-5-1849
11. Joanna Maria, geb. 26-8-1853

VII. MARTINUS JACOBUS

geb. 16-11-1832

huwt 1) 3-7-1858 Maria Vermeltvoort, geb. 8-5-1830

2) 31-1-1868 Antonetta Verschuijten, geb. 5-6-1832

kinderen uit huwelijk 1:

1. Hendrikus (zie VIII)
2. Johannes, geb. 28-12-1863
3. Thomas, geb. 29-4-1865

kinderen uit huwelijk 2:

1. Johannes, geb. 21-10-1868

2. Martinus, geb. 28-8-1869
3. Johanna, geb. 4-11-1870
4. Gijsbertus, geb. 22-8-1872
5. Johannes, geb. 8-11-1873

VIII. HENDRIKUS MARTINUS

geb. 9-4-1859

huwt 10-2-1887 Catharinayurkx, geb. 4-2-1856

kinderen:

1. Johannes Josephus, geb. 17-2-1888
2. Marinus Hendricus (zie IX)
3. Johanna Maria, geb. 26-5-1891
4. Martinus Gijsbertus, geb. 23-7-1892
5. Antonius, geb. 29-3-1894
6. Lamberdina, geb. 21-7-1895
7. Johannes, geb. 12-5-1898
8. Lambertha, geb. 9-5-1902

IX. MARINUS HENDRICUS

geb. 21-10-1889

huwt 16-11-1920 Maria Marg. van de Sande, geb. 10-8-1892) in Best

kinderen (geboren te Best):

1. Henricus Willem (zie X)
2. Catharina, geb. 2-11-1922
3. Wilhelmina, geb. 29-11-1923
4. Henrica, geb. 23-4-1925
5. Lamberdina, geb. 17-5-1926
6. Martinus Jozephus, geb. 3-6-1927
7. Johanna w.w., geb. 7-8-1928
8. Wilhelmus, geb. 21-11-1929

X. HENRICUS WILLEM

geb. 17-8-1921

huwt 9-6-1960 Ardina Vermeulen, geb. 1-2-1929, in Eerde

kinderen (geboren te Best):

1. Maria M.H., geb. 9-9-1961
2. Marinus H.A., geb. 5-11-1962
3. Adrianus J.W., geb. 2-4-1964
4. Henricus W.M., geb. 19-10-1965

XII. A. GIOVANNI EN MARTINUS: HET VERHAAL VAN EEN MOORD

In 1838 werd aan de weg van Oirschot naar Boxtel, ter plaatse nu genaamd "Kinderbos", een zestienjarige Italiaan vermoord door een twintigjarige Nederlander. Van het 'proces, dat tegen de moordenaar werd aangespannen, zijn een aantal stukken bewaard gebleven, die zich bevinden or het Algemeen Rijksarchief in Den

Haag. De inhoud van deze stukken zal in deze en de zes volgende afleveringeavan "Campinia" ongewijzigd worden gepubliceerd. Nader commentaar is, dachten wij, overbodig: de tekst - hoewel hier en daar wat "officieel" - spreekt voor zichzelf.

ARA 's-Gravenhage, Archief Keizerlijk en Hoog Gerechtshof, inv. nr. 246.

No. 13251

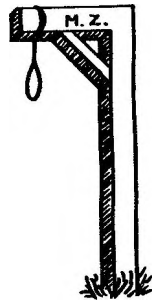
HET HOOG GERECHTSHOF TE 'S-GRAVENHAGE, KAMER VAN BESCHULDIGING, GEHOORD HET RAPPORT VAN DEN PROCUREUR-GENERAAL OP DE PROCEDURES, DOOR DEN REGTER VAN INSTRUCTIE BIJ DE REGTBANK VAN EERSTEN AANLEG ZITTING HOUDENDE TE Eindhoven TER REQUISITIE VAN DEN OFFICIER BIJ DEZELVE REGTBANK GEINSTRUEERD, TEGEN

Martinus Zoeren

oud volgens zijne opgave 20 jaren, van beroep wever, geboren te Arnhem, laatst woonachtig te Oirschot, thans gedetineerd in het huis van arrest te Eindhoven,

HOUDENDE HETZELVE RAPPORT, DAT UIT DE INSTRUCTIE zoude zijn GERE-SULTEERD, dat de beschuldigde in den namiddag van den 2den Junij 1838 ter plaatse, genaamd Rusthoek aan den weg van Oirschot naar Boxtel moedwillig en voorbedachtelijk van het leven heeft beroofd Giovanni Castione, oud zestien jaren, geboren te Premoselle, koninkrijk Sardinie, hier te lande in dienst zijnde bij Johannes Baptista Borghino, koopman in prenten en schilderijen en voor den-zelven reizende en dat hij na dien moord van den gezegden Giovanni Castione heeft gestolen prenten en gelden, en zulks op den openba-ren weg.-

Dat de beklaagde bij arrest van het Hof van Assises in de Provincie Noord-Brabant van den 28sten Maart 1836, ter zake van twee diefstal-len in bewoonde huizen door middel van inwendige braak, mitsgaders van valsheid in een onderhandsch geschrift is veroordeeld tot

tuchthuisstraf van twee jaren.

DE STUKKEN TOT DEZE ZAAK BETREKKELIJK, DOOR DEN GRIFFIER GELEZEN ZIJNDE.

GEZIEN HET REQUISITOIR VAN DEN PROKUREUR-GENERAAL DOOR DENZELVEN GETEEKEND EN TER TAFEL OVERGELEGD DAARTOE TENDERENDE, DAT HET HOF DEN BEKLAAGDE TER ZAKE

voorschreven

ZOUDE STELLEN IN STAAT VAN BESCHULDIGING, EN VERWIJZEN NAAR HET HOF VAN ASSISES VOOR DE PROVINCIE Noord-Brabant

OVERWEGENDE, DAT HET FEIT AAN DEN BEKLAAGDE TEN LASTE GELEGD, BIJ DE WET WORDT VERKLAARD TE ZIJN misdaad,

OVERWEGENDE, DAT DE INSTRUCTIE DER ZAAK GENOEGZAME BEZWAREN TEN LAS-TE VAN DE BEKLAAGDE OPLEVERT, OM DENZELVEN DESWEGE IN STAAT VAN BE-SCHULDIGING TE STELLEN.

Stelt den beklaagden Martinus Zoeren ter zake voorschreven in staat van beschuldiging dat is ter zake van moedwilligen doodslag met voorbedachten rade gepleegd (assassinat) vergezeld van diefstal op den openbaren weg, en zulks na reeds te voren wegens misdaad te zijn veroordeeld ge-weest.- en verwijst denzelven aan het Hof van Assises voor de Pro-vincie Noord-Brabant.-

LAST EN BEVEELT, DAT, OVEREENKOMSTIG HET BEVEL VAN GEVANGENNEMING VAN DE REGTBANK VOORNOEMD, IN DATO DEN 16den Augustus 1838, DE BE-KLAAGDE UIT HET HUIS VAN ARREST, WAARIN DEZELVE IS GEDETINEERD, GEVANKELIJK ZAL WORDEN OVERGEBRAGT NAAR HET GEVANGENHUIS, BEHOOREN-DE TOT HET HOF VAN ASSISES, WAARAAN hij is VERWEZEN.

GEDAAN EN GEWEZEN IN 'S-GRAVENRAGE, DEN 25sten Augustus 1838, BIJ DE HEEREN EN Mrs Baron van Hugenpoth van Aerdt, President Swel-lengrebel, de Hertoghe Huber, Baron van Herzeële, Loke en Hofstede.

RADEN IN DEN HOVE, DIE DEZEN HEBBEN ONDERTEEKEND, BENEVENS DEN GRIFFIER

w.g. Van Hugenpoth H. Swellengrebel de Hertoghe Huber
T. van Herzeële V. Loke W.H. Hofstede
Arntzenius, subst. Griffier

XII. B. EEN OUDE INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN EEN OIRSCHOTSE
SEKRETARIS

Op 25 september 1601 overleed te Oirschot Aert Anthonis Sgraets, sekretaris van de schepenbank. Hij liet zijn tweede vrouw na, te weten Judith van Arkel (of: van Erckel), alsmede kinderen uit zijn huwelijk met haar en uit dat met zijn eerste vrouw, Catharina Marcellis van Gestel.

In het archief van de familie Van Merode, dat bewaard wordt op het Algemeen Rijksarchief in Brussel, bevindt zich een inventaris van Sgraets' papieren (daaronder niet begrepen de charters en de proto-kollen, op enkele uitzonderingen na). De inventaris, voorlopig genummerd VD D721, werd op 7 oktober 1601 op verzoek van de heer van Oirschot, Floris van Merode, opgemaakt in aanwezigheid van de schout, de schepenen Dierick de Hoppenbrouwer en Henrick van der Sterre, en de kerkmeester Henrick Verbeeck. De tekst ervan luidt, zonder de aanhef, als volgt.

In der kercke in een kasse met twee schapkens ende in 't bovenste bevonden dese naevolghende.

In den iersten een bussele, bijeengebonden, van veelderhande pampieren, missiven ende andere stucken den quartiere van Kempelandt aengaende, ende eenighe oock den anderen quartieren meede aengaende; geteekent met de letter A. Dese heeft den schoutet in bewaringe genomen.

Noch seeckere stucken van process aengaende Wouter Gijsbert Hoppenbrouwers tegen Agnese weduwe Lambert Willem Goyarts; geteekent B. Item 't processe van Henrick Appels tegen Bernart van der Ameyden, ende andere diversche processen, in een bussel bijeengebonden; geteekent C.

Een groot stuck den quartier van Kempelandt aengaende, geintituleert: "Remonstrantie voor Aert Sgraets, griffier des quartiers van Kempelandt etc.", beginnende van julio 1600; geteekent D. Dit heeft den schoutet in bewaringe genomen.

Diversche missiven van cleynder importantie; geteekent E.

Eenen sack van de overdeylinge tusschen den VIII hertgangen deser vrijheydt; geteekent F.

Een reeckeninge ende specificatie van den vier quartieren der Meyerije van 's-Hartogenbosch in de oncosten tot Nimmeghen etc. van decembri '98 tot julio 1600; G. Mijn edele heere van Duffel in bewaringe genomen.

Cohier der renthen die de vrijheydt van Oirschot jaerlijcx geldende is aen diversche personen, d'welck voer een eeuwich registre gehouden sal worden.

Ende is gerenoveert opten XIIen decembris anno 1586 doer Henrick Spierinx, Michiel van der Vleuten, Andries van den Sande ende Aert Sgraets, commissarissen hyertoe bij mijnen edelen heere heer Rychalt van Merode, heer tot Oirschot, Hilvarenbeeck, ende de geheelder weth der voirschreven vrijheydt van Oirschot genomen, volgende seeckere acte dyenaengaende gepasseert. Ende het jaerkeurboeck deser vrijheydt

van Oirschot, met noch seeckere propositiën ende resolutiën der gemeynte aengaende tesamen bijeengebonden; geteekent H.

Item verscheyde brieven van den rentmeester Broeckhoven, rentmeesters van de wederzijde, taxen van oncosten, ende missiven van den heere Boot, met noch veele andere stucken bijeengebonden; geteekent met de letter J.

Item de prothocollen van den jaeren 1595, '96, '97 ende achtentnegentich, tsamen in één volumen bijeengebonden.

Item twee groote stucken, innegebonden; het eene geintituleert "D'Journael van Kempelandt ende anderssins", beginnende 1594, ende het andere "Tweede Journael", beginnende VIIe julii 1599; daerinne steeckende diversche stucken van overbrenghen van ruyttereeringen binnen Oirschot ende veele missiven ende propositiën van dachvaerden.

Minute, reekeninge, bewijs et reliqua voer Henrick Jan Gerarts, Aert Rutgers Verhoeven ende Dierick Goyart Willems., provisoren der Taefelen des Heylige Geest in Oirschot, van hennen ontfanck ende administratie zedert den XIIIen julii 1593 tot nochtoc; geteekent K.

Het processe van den innegesetenen der vrijheydt van Oirschot tegen den vier quartieren der Meyerije van 's-Hartogenbosch, aengaende van den Duytschen knechten opten XXien septembris 1577 binnen Oirschot gelegen hebbende; L.

Coye autentyck van den vonnisse, geweest te hove aengaende de questie van de gemeynte tusschen Oirschot ende Liempde; M.

Item een boeck oft prothocoll van notarischap van Aerden Sgraets, notaris; geteekent N.

Stucken van processe aengaende Jannen van der Meer tegen Jannen in 't Muelenbroeck, ende andere stucken van andere personen; O.

Item seeckere stucken daerop geschreven staet "Abt Perck contra Maerselaer"; geteekent P.

Noch stucken van processen van verscheyde partijen; geteekent Q.

Stucken van den processe tusschen Oistelberze ende Middelberse ter eenre ende der vrijheydt van Oirschot ter andere zijde; geteekent R. Een chijsboecxken in Lattijnen aengaende de capelle van Onser Liever Vrouwen in Oirschot; S.

Seeckere stucken van processen aengaende Everart in 't Ekerschot tegen den setteren ende hefferen van den Kerckhoff, ende andere stucken bijeengebonden; geteekent T.

Een open doosken daerinne verscheyde missiven van cleynder importantiën.

Vier reeckeninghen van Herman Stockelmans als ontfanger-generael van der gemeynte van Oirschot, van den jaeren 1589, '92, '95 ende '98.

Item een reekeninghe van Goyart Henricx, generael ontfanger van den jaere 1591.

Item twee reeckeninghen van Gijsbert Vlemincx, ontfanger-generael van Oirschot van den jaeren 1594 en 1597.

Item noch een reekeninghe van Niclaes Adriaens, ontfanger-generael in Oirschot in den jaere 1590.

Item reeckeninghen Goyart Peterssen van Roestenborch, ontfanger-generael in Oirschot in de jaeren 1587, '90, 1593, '96 ende '99, bij malcanderen gebonden.

Eenen inventaris van allen ende yegelijcken brieven, munimenten ende

bescheeden, mentie maeckende van verscheyde erffelijcke pachten, be-loopende tesamen tot XXJ mudden roggen der maete van Oirschot, aen-gaende den propriëtarissen van eender hoeven genaempt de hoeve ter Lusdonck; geteeckent met de letter V.

Item sammighe parapieren inhoudende van den impost de anno '92 ende andere billetten van uytteringe van ruyteren, bijeengebonden; getee-ckent X.

Sommighe stucken van certificatiën ende requesten van verscheyde ma-teriën ende andere cleyne stucxkens van cleynder importantie; getee-ckent Y.

Veelderhande stucken van processen van veele verscheyde partijen en-de materiën, bijeengebonden; geteeckent Z.

Missiven van veel diversche personen; geteeckent AA.

Naerder instructie van den Xen ende XXen penninck; BB.

Eenen sack, daerinne seeckere stucken tusschen Seventhen ende Marten Thomassen; geteeckent CC.

Eenen sack met seeckere stucken tusschen Ameyden ende Appels; getee-ckent DD.

Stucken, bijeengebonden, tusschen Henrick Verhoeven ende Dierick Janssen van Roey; EE.

Noch eenen sack met stucken tusschen Ameyden ende Appels; geteeckent FF.

Een leenboeck toebehoirende joffrouwe Demonde van Haren; geteeckent GG.

Seeckere stucken tusschen Everart van den Velde contra Gerard van den Dijck cum suis; HH.

Item noch eenen sack daerinne eenighe stucken tusschen Appels ende Ameyden; geteeckent JJ.

Vier stucken, bijeengebonden, van Ariën Jan Joris contra Jan van Kuyck, Jannen Henricx van Wyntelre contra Rutger van Kerckoerl; KK.

Noch een bussele van processen verscheyde partijen aengaende, bijeen-gebonden; geteeckent LL.

Noch verscheyde stucken van processen van verscheyde personen; bij-eeengebonden; geteeckent MM.

Item noch stucken bijeengebonden, verscheyde; geteeckent NN.

Twee rekeninghen voer den Heyligeestmeesters in Oirschot, noch II reeckeninghen van den Heyligen Geest voerschreven, bijeengebonden; geteeckent OO.

Stucken tusschen Willemken van Elderen contra Jacop Symon Bax ende andere; geteeckent PP.

Copie van den vonnissbrieff voer Jannen in 't Ekerschot ende andere; geteeckent QQ.

De rolle van den jaeren '95, '96, '97, '98, '99 ende 1600; geteeckent RR.

Een groot stuck van declaratie oft specificatie van den schaden ende interesten die Jacob Franssen Beyherdts, rentmeester van der Meyerije van 's-Hartogenbossche, suppliant in desen, heeft geleeden; geteeckent SS.

Noch seeckere stucken van geloeften ende opdrachten; geteeckent TT.

Seeckere stucken, bijeengebonden, den vier quartieren der Meyerije van 's-Hartogenbosch aengaende; V.

Eenen swartten lijnwaeten sack, daerinne veel stucken tusschen mijnen edelen heere van Duffel ende Diericken Vos.

Seeckere taxen uuytgesonden over Kempelant van den rentmeesters Bak, Hoevel, Go. Eyck ende andere; geteeckent XX.

Eene groote bussel van stucken van processen bijeengebonden, veele verscheyde partijen aengaende; geteeckent YY.

Item noch eene groote bussele van verscheyde missiven; geteeckent ZZ.

Een boeck van notarischap oft prothocoll van Aert Sgraets, notaris des capittels van Oirschot; AM.

Copie van den vonnisse tusschen der vrijheyt van Oirschot ende Oister-wijck; BBB. Dit heeft mijn edele heere van Duffel in bewaringhe mede-genomen.

Seeckere stucken tusschen Oirschot ende Liemde; CCC.

XIII. DE HEREN VAN VUGHT EN OIRSCHOT IN DE 12de EN 13de EEUW

(door T. Klaversma, Boerhaavelaan 52, Eindhoven)

(vervolg)

5. Het geslacht der heren van vught in de 13de eeuw (vervolg)

Uit het voorgaande en het nog volgende krijgt men sterk de indruk, dat de heren van Vught tevens heren van heel of half Oirschot zijn ge-weest. Bij de verdeling van de erfenis heeft Bpudewijn uiteraard Vught en jurisdictie over de Kempen gekregen, maar ook broer Daniël ontving een deel van de erfenis, zoals uit de oorkonde van 1232 blijkt. NU zijn er aanwijzingen, dat heer Daniël Oirschot erfde. ImmerS: niet Boudewijn maar Daniël komt als getuige voor in twee Postelse oorkonden van 1222 en 1224, waarbij de Vorselse molen te Bladel en lancette Mier-de aan Postel worden geschonken. Andere getuigen zijn Egidius Berthout die bezit had ten zuiden, en Gisilbert van Tilburg wiens bezit ten westen en noorden van Bladel en Mierde lag.(1)

De drie getuigen waren geen aanwijsbare naaste familie yanclé berken-ders, Diederik heer van Ghore en Diederik heer van Altena ok'koMen zij in geen andere van de vele oorkonden van laatstgenoeMdë:voor. Zo rijst het vermoeden, dat heer Daniël van Vught ook in de buurt van Bladel en Mierde bezit had, en wel ten noorden en oosten van beide' plaats. En daar ligt Oirschot met omgeving. Bovendien: BaUdeWijt heer van Vught gaf overvloedig aan de abdij Berne, nietSechter aan het kapittel van Oirschot, hetgeen erop kan wijzen dat hij weinig of niets meer met Oirschot te maken had. Toegegeven moet worden: ook heer Daniël behoort niet tot de weldoeners, maar van heMis geen enkele gift aan een religieuze instelling bekend. MisSchien is hij tejong gestorven - na 1232 komt hij niet meer in de oorkonden voor Homvoor zijn zieleheil tijdig voorzieningen te kunnen treffen'. Zijn Zeen Wal-ter echter - Walterus filius domini Danielis de WOchte⁷ legateerde aan de Oirschotse kanunniken 40 Leuvense penningen. Dit ZaleVetHria 1250 zijn geweest, toen immers het Brabantse geld de Keufse munt in

deze streken begon te verdringen; Walter moet dus omstreeks 1250 een volwassen man geweest zijn. Ongeveer 30 jaar later werd de schenking van Boudewijn van Vught aan Berne aangevochten door een Daniël Orschathe, ridder, die vermoedelijk de oudste zoon was van heer Walter van Vught, of althans een erfgenaam. Hij en zijn zonen, zowel uit zijn eerste als uit zijn tweede huwelijk, verklaarden in 1278 voor schepenen van de stad Kleef dat zij de abdij Berne niet meer lastig zouden vallen over de goederen die heer Jordanus van Berne in leen had gehouden van de edelman Boudewijn van Vught, en die gelegen waren tussen Masemunde en Mese-denredamme. Aan deze verklaring hechtten de schepenen het stadszegel (2). Omdat de abdij Berne zich blijkbaar tot Kleef heeft gewend en niet, zoals later in 1305, tot de Brabantse hertog - die reeds in 1235 tot beschermer van Berne was benoemd (3) - , is het waarschijnlijk dat Daniël Orschathe een Kleefs leenman was. Dit doet weer vermoeden, dat hij dezelfde was als ridder Denekinus de Arschot, Denekinus de Orscoet, Denekinus de Orscote, Danekus de Orscheyt, Denekinus de Orschet, in Kleefse oorkonden van 1284, 1286, 1292, 1293, 1295 en 1303 (4).

Nu kennen we uit dezelfde tijd een ridder Daniël de Orscoth, die in 1282 door hertog Jan I van Brabant gepasseerd werd, toen de laatste het dekenaat in het kapittel van Oirschot instelde. De hertog was immers niet alléén patroon van het kapittel; naast hem stond ridder Daniël die evenals hij halfheer van Oirschot was. Dat de hertog zich niets van hem aantrok is niet zo vreemd, wanneer men aanneemt, dat deze Daniël - ook in Brabant Denekinus genoemd (5) - dezelfde is als de Denekinus uit de Kleefse oorkonden. Een veronderstelling die aan waarschijnlijkheid wint, doordat zich onder de weldoensters van het Oirschotse kapittel een vrouwe Margaretha van Cleve bevindt, van wie de kanunniken 30 penningen hadden. Want reeds in die tijd begonnen de strubbelingen over het hertogdom Limburg tussen Jan van Brabant en Reinald van Gelre, die ten slotte uitliepen op de Brabantse overwinning bij Woeringen in 1288. Eén van de legeraanvoerders die daar vochten, was Dirk Loef van Kleef, en juist in diens oorkonden komt Denekinus van Oirschot meestal voor. Daniël stond in die jaren dus waarschijnlijk vijandig tegenover de Brabantse hertog. Hij trok zich van de regeling van de hertog niets aan, en presenteerde met succes een zekere Dirk Berthout als pastoor aan de aartsdiaken van Kempenland. Maar na de slag bij Woeringen legden de tegenstanders van de hertog al spoedig het hoofd in de schoot en ook Dirk Loef van Kleef verzoende zich met hem. Dit zal de reden zijn geweest, dat Daniël van Oirschot in november 1289 alsnog met de verordening van de hertog uit 1282 instemde (6).

Uit al de genoemde oorkonden blijkt, dat Daniël van Oirschot ook daarna nog, tot 1303, meermalen getuige was voor Dirk Loef van Kleef, en dus als één van diens mannen herhaaldelijk in het Kleefse gebied vertoefde, misschien zelfs er woonde. Dit heeft overigens niet verhinderd dat de verhouding tot Jan II van Brabant, die in 1294 was opgevolgd, redelijk was, zoals enkele oorkonden uit 1301 aantonen. Zij vermelden dat heer Daniël, alias Denekinus van Oirschot, leenman van de hertog

is, en dat deze hem kort tevoren 19 bunder onontgonnen veengrond heeft doen toekomen (7). Vreemd is dit niet, want in 1300 en 1301 konden Dirk Loef van Kleef en Jan II van Brabant het goed met elkaar vinden (8). Omstreeks 1303 zal heer Daniël overleden zijn, want reeds in 1306 is een Everard van Orschot getuige in een oorkonde van Otto, graaf van Kleef, en Reinald van Gelre (9). Deze Everard was vermoedelijk een zoon van heer Daniël, en nam diens plaats in bij het Kleefse gravenhuis (10), terwijl een andere zoon, Walter, de halve heerlijkheid van Oirschot erfde.

Noten:

1. Archief der Abdij Postel
2. De Fremery t.a.p., nr. 200
3. Gereon Wijnhoven in Tijdschrift voor de Abdij Berne, jaargang 1963, blz. 167 en jaargang 1966/67, blz. 20
4. Lacomblet t.a.p., nrs. 796, 923 en 941
Richard Knipping, Regesten der Olnr Erzbischof III, nrs. 3088 en 3926
5. M.A. Erens, Oorkonden der Abdij Tongerlo II, nrs. 328 en 337
Campinia jaargang I, blz. 42
6. Frenken t.a.p., blz. 208
7. Erens t.a.p., nrs. 328, 337 en 338
8. Knipping t.a.p. III tweede helft, nrs. 3751 en 3813
9. Beelaerts van Blokland en anderen, Nederlandse Kastelen en hun Historie III, blz. 219
10. Van 1247 tot 1275 komt een Eberhard, jongere broer van de graaf van Kleef, in oorkonden voor.

(slot volgt)

XIV. ARCHIVALIA AANGAANDE DE OUDE KEMPISCHE GILDEN

Dit hoofdstuk zal in de volgende aflevering worden voortgezet.